

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ВІДОБРАЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВИ НА
ПЛАТФОРМАХ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

ПІШТАК БОРБОРО КАРЛІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (угорська))»

Спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 «Середня освіта (Мова і література угорська)»

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 107 / 14.10.2024.

Науковий керівник:

Газдаг Вільмош Вільмошович,
доктор філософії, доцент

Завідувач кафедри

Берегсасі Аніко Ференцівна,
зав. кафедри, доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота
ВІДОБРАЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВИ НА
ПЛАТФОРМАХ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV –го курсу

Піштак Борборо Карлівна

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (угорська))»

Спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 «Середня освіта (Мова і література угорська)»

Науковий керівник: **Газдаг Вільмош Вільмошович**
доктор філософії, доцент

Рецензент: **Кормочі Золтан Золтанович**
доктор філософії, доцент

Берегове
2025

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Filológia Tanszék

**A REGIONÁLIS NYELVHASZNÁLATI SAJÁTOSSÁGOK
MEGJELENÉSE A KÖZÖSSÉGI MÉDIAPLATFORMOKON**

Szakdolgozat

Készítette: Pisták Barbara

BA IV. évfolyamos magyar nyelv és irodalom

szakos hallgató

Témavezető: Dr. Gazdag Vilmos

PhD, docens

Recenzens: Dr. Karmacs Zoltán

PhD, docens

Beregszász – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
КОМУНІКАЦІЯ	7
Еволюція засобів комунікації.....	7
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОЇ МОВИ	9
Поняття та лінгвістичне значення соціальних мереж	10
Мовна творчість і порушення мовних норм у соціальних мережах	11
МОВНІ РІЗНОВИДИ ТА ДІАЛЕКТИ В ЦИФРОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ.....	13
Сленг	13
Чи є цифрова комунікація новою мовою (варіантом)?	13
Мовні особливості та вирази в соціальних мережах	15
Цифрова комунікація та цифрова грамотність	16
Онлайн-лінгвістика.....	18
ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ БІЛІНГВІЗМУ	22
ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ УГОРСЬКОЇ МОВИ НА ЗАКАРПАТТІ ..	24
Характеристика угорських діалектів на Закарпатті	24
Карпатсько-закарпатський білінгвізм.....	25
Особливості вживання мови, зумовлені двомовністю	27
ПОЯВА РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ МОВИ НА ПЛАТФОРМАХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	32
Словникова база зібраного матеріалу	33
Аналітична презентація зібраного матеріалу	47
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	49
РЕЗЮМЕ	57

TARTALOM

BEVEZETÉS.....	6
A KOMMUNIKÁCIÓ	7
A kommunikációs eszközök fejlődése.....	7
A DIGITÁLIS NYELVHASZNÁLAT	9
A közösségi média fogalma és nyelvi jelentősége	10
A nyelvi kreativitás és a nyelvi normák fellazulása a közösségi médiában	11
NYELVVÁLTOZATOK ÉS DIALEKTUSOK A DIGITÁLIS KOMMUNIKÁCIÓBAN	13
A szleng	13
Új nyelv(változat)-e a digitális kommunikáció?	13
Nyelvi jellemzők és kifejezések a közösségi médiában	15
Digitális kommunikáció és digilektus	16
A netnyelvészet	18
A KÉTNyelvűség fogalma és típusai.....	22
A KÁRPÁTALJAI MAGYAR NYELVHASZNÁLAT SAJÁTOSSÁGAI RÓL	24
A kárpátaljai magyar nyelvjárások jellemzői.....	24
Kárpátaljai kétnyelvűség.....	25
A kétnyelvűség nyomán jelentkező nyelvhasználati sajátosságok.....	27
A REGIONÁLIS NYELVHASZNÁLATI SAJÁTOSSÁGOK MEGJELENÉSE A KÖZÖSSÉGI MÉDIAPLATFORMOKON	32
A gyűjtött anyag képes szótári adatbázisa	33
A gyűjtött anyag elemző bemutatása	47
ÖSSZEFOGLALÁS	48
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	49
REZÜMÉ.....	57

BEVEZETÉS

Napjainkban, mikor az online tér a mindennapi kommunikáció egyik elsődleges színterévé vált, a nyelvhasználat tanulmányozása nem csupán nyelvészeti, hanem társadalomtudományi szempontból is kiemelkedően fontos terület. „A regionális nyelvhasználati sajátosságok megjelenése a közösségi médiaplatformokon” egy izgalmas és aktuális kutatási téma, ami egyre nagyobb figyelmet kap a tudományos világban is.

Az internet és a közösségi média által kínált lehetőségek alapjaiban változtatták meg az emberek kommunikációs szokásait, illetve a nyelvi kifejezésmódokat. A digitális platformokon való kommunikáció során a felhasználók gyakran nyelvhasználatuk által fejezik ki identitásukat, kulturális kötődéseiket és regionális hovatartozásukat. Éppen ezért fontos megérteni, hogy miként jelennek meg a regionális nyelvi sajátosságok a közösségi médiában, valamint hogy ezek milyen hatással vannak az online nyelvi normák alakulására, a kommunikáció hatékonyságára és az önkifejezés különböző formáira.

A dolgozat célja, hogy a regionális nyelvváltozatok, különösen a kárpátaljai magyar nyelvhasználat sajátosságait feltárva bemutassa azok megjelenését a közösségi médiaplatformokon. A kutatás során kiemelt figyelem irányul a kétnyelvűségből, a nyelvi kontaktushelyzetből, illetve a helyi nyelvi normákból fakadó jelenségekre, valamint azok kapcsolódására a digitális nyelvhasználat új tendenciáihoz.

A dolgozat első része bemutatja a kommunikáció fejlődését, a digitális nyelvhasználat jellemzőit és a közösségi média nyelvi hatásait. Ezután kitér a digilektusra, a netnyelvészetre, a kétnyelvűség típusaira, valamint a kárpátaljai magyar nyelvhasználat sajátosságaira. A záró részben a regionális nyelvi jelenségek közösségi médiában való megjelenését vizsgálom, különös figyelmet fordítva az online identitásra és nyelvhasználatra.

A kutatás rávilágít arra, hogy a regionális nyelvváltozatok fontos szerepet játszanak a digitális tér sokszínűségének megőrzésében, mindazonáltal értékes nyelvészeti szempontból is.

A KOMMUNIKÁCIÓ

A kommunikáció az emberi élet egyik legtermészetesebb, legmeghatározóbb tevékenysége. Születésünk után már részeseivé válunk – életünk első éveiben ösztönösen, később azonban már tudatosan tanuljuk, akarattal formáljuk. Maga a „kommunikáció” szó a latin *communicare* igéből származik, amelynek jelentése: közzétenni, közölni, megosztani (Fercsik – Raátz2018: 8). Már a jelentés is mutatja, hogy a kommunikáció értelme az információ, érzelem vagy gondolat továbbítása, megosztása másokkal (Orbán-Lembrik – Orosz 2021: 166). A kommunikáció nem csupán az emberi kapcsolatok alapját formálja, de a mindennapi életünket is átjárja.

Beszélgetünk az iskolában, otthon, vizsgán, ügyintézés közben, vásárláskor, vagy épp a munkahelyi megbeszéléseken. Kommunikálunk a barátainkkal/ismerőseinkkel, amikor vitatkozunk, nevetünk, vagy épp megosztjuk egymással a legmélyebb érzéseinket. Tehát hozzátartozik életünk minden egyes napjához. Azonban a kommunikáció nem csak személyes formában jelenik meg. Így az internet, a média, a reklámok vagy akár az öltözködési stílusunk is egytől egyig üzenetet közvetítenek – akár ezen dolgokat is tekinthetjük a kommunikáció különböző csatornáinak.

A kommunikációs eszközök fejlődése

Az emberi kommunikáció kezdete óta fejlődnek és változnak az erre szolgáló eszközeink. Öt nagy szakaszt különböztetnek meg a kutatók (lásd pl. Forgács 2007; Hollós 2013):

1. **Szóbeli kommunikáció:** A beszélt nyelv kialakulása (kb. 30–50 ezer éve), mely forradalmasította az emberi kapcsolattartást. A kommunikáció hajnalán a személyes jelenlét volt elengedhetetlen ahhoz, hogy az információt ismétléssel és memorizálhatóan sikerüljön megőrizni. A szójhagyományon alapuló kultúra, valamint meséink és népdalaink eredete is erre az időszakra vezethető vissza.

2. **Írásbeliség megjelenése:** Az írás feltalálása (kb. i. e. 4000 körül) már lehetővé tette az információk tartós megőrzését. Az olyan írásos emlékek, mint a Gilgames-eposz vagy a holt-tengeri tekercsek, már lehetőséget biztosítottak arra, hogy a tudás térben és időben is továbbadható legyen (Ong 2010).

3. **Könyvnyomtatás:** A Gutenberg-galaxis (15. század közepe) elindította a tömegkommunikáció korszakát. A nyomtatott könyvek által a tudás szélesebb rétegek számára vált hozzáférhetővé, ebből adódóan megnövekedett az önálló tanulás

lehetősége is. Ugyanakkor a kommunikáció fejlődésével párhuzamosan egyre személytelenebbé vált (Funke 2004).

4. **Elektronikus kommunikáció:** A 20. század elején megjelenő rádió, majd később a televízió gyökeresen megváltoztatta az információáramlás módját. A média térhódításával az információk nemcsak gyorsabban és szélesebb körben, hanem vizuálisan is elérhetővé váltak. A médiatartalmak pedig mára már szorosan beépültek a mindennapi kommunikációba, meghatározva annak formáit és csatornáit is (Prószéky 2017).

5. **Digitális korszak (CMC):** Az 1980-as évektől kezdődően a számítógép és az internet megjelenése egy teljesen új korszakot indított el. A digitális kommunikációs formák, mint például az e-mailek és a közösségi média platformjai, sajátos nyelvi jelenségeket hoztak létre. Ebből alakult ki a *digilektus* (Veszelszki 2015), amelyet a képiségre való törekvés, a beszélt nyelv hatása, valamint a spontán, gyakran meggondolatlan írásbeliség jellemez.

Ezek a formák napjainkban már jól megférnek egymás mellett, és kulturális, illetve társadalmi különbségek szerint változnak, attól függően, hogy ki, hogyan alkalmazza őket. Bár megfigyelhető ezen kultúra globális egységesedése, a nemzeti és helyi sajátosságok továbbra is meghatározó szerepet játszanak.

A DIGITÁLIS NYELVHASZNÁLAT

Az elmúlt évtizedekben a kommunikáció formái és csatornái lényeges átalakuláson mentek keresztül, amely főként az információs társadalom fejlődésével, valamint a digitális technológiák – elsődlegesen az internet – népszerűségével áll szoros összefüggésben. Amíg régebben a kommunikációhoz elengedhetetlen volt a személyes, fizikai jelenlét (tehát személyes interakciók során ment végbe), a 21. század elejére a digitális térben ez már nem volt elvárható követelmény és fokozatosan átvette az elsődleges, alapvető kommunikációs közeg szerepét (Szeli 2002: 111–123).

A közösségi média platformok, mint például a Facebook, az Instagram, a TikTok vagy a Snapchat, egy új típusú kommunikációs csatornát hoztak létre, amely alapvetően átalakította a társadalmi kapcsolatok működését, és ezzel együtt a nyelvhasználatra is jelentős befolyást gyakorolt. Az interaktív és azonnali kommunikációs lehetőségek, amelyeket a közösségi média kínált, új nyelvi normák kialakulásához vezettek. Ezeket a normákat gyakran az informális, gyors, sokszor nem standard nyelvhasználat, továbbá a rövidítések, emotikonok és vizuális elemek használata érzékeltet.

A digitális térben zajló kommunikáció egyik figyelemre méltó sajátossága, hogy láthatóvá, sőt érzékelhetővé válik benne a nyelvi sokszínűség, vagyis az, hogy milyen változatos módon fejezik ki magukat az emberek online környezetben (Tófalvy 2017: 192). Míg a régebbi típusú médiában főként az egységesített nyelvhasználat, a standard volt a jellemző, addig a közösségi médiában sokkal szabadabban és kötetlenebbül használják a nyelvet. Ennek következtében nemcsak a hivatalos vagy egységesített nyelvi formák jelennek meg, hanem egyre gyakoribbá válnak a regionális dialektusok, nyelvjárási elemek, helyi kifejezések és szlengformák használata is. Ezek az elemek nem csupán elszórtan, hanem teljesen természetes módon épülnek be az online tartalmakba, legyen szó posztokról, hozzászólásokról, mémekről, vagy akár videós megnyilvánulásokról. Ez a jelenség azt mutatja, hogy a közösségi média nem pusztán egy olyan felület, ahol a nyelvi változatosság megjelenik, hanem aktívan részt is vesz annak alakításában.

Ez a jelenség különösen lényeges a mai szociolingvisztikai kutatások szempontjából, hiszen az, hogy a nyelvjárási és a regionális nyelvhasználati sajátosságok megjelennek az online térben, elősegítheti ezek hosszú távú fennmaradását. Ráadásul nemcsak a megőrzésükről van szó, hanem arról is, hogy ezek az elemek új szerepeket tölthetnek be, új jelentésárnyalatokkal bővíthetnek. Az online felületeken kommunikáló nyelvhasználók (különösen a fiatalabb generációk tagjai) tudatosan vagy öntudatlanul, de

identitásuk kifejezéseként alkalmazzák ezeket a nyelvi elemeket. A közösségi média ebben a tekintetben egyfajta új, nyitott "nyelvi színpadként" is működik, ahol a felhasználók lehetőséget kapnak arra, hogy sajátnyelvi önképüket megformálják, bemutassák és akár újra is gondolják, egyénileg és közösségi szinten egyaránt (Klausz– Sáringer 2022).

A közösségi média fogalma és nyelvi jelentősége

A közösségi média (más néven *socialmedia*) fogalma a 21. századi digitális kultúra egyik leggyorsabban fejlődő és legmeghatározóbb jelenségeként írható le (Bányász 2018). A *socialmedia* kifejezés alatt azokat az online felületeket, digitális alkalmazásokat és internetes platformokat értjük, amelyek elsődleges funkciója, hogy lehetőséget biztosítsanak a felhasználók számára a saját tartalmak létrehozására, ezek megosztására, illetve az egymás közötti interaktív kommunikációra. Ezek a kommunikációs folyamatok többirányúak, tehát nemcsak egyoldalú információátadásról beszélhetünk, hanem folyamatos visszacsatoláson, párbeszéden és közösségi aktivitáson alapuló interakcióról. A működésének alapját tehát nem önmagában az információ továbbítása, hanem legalább ilyen fontos szerepet kap a közösségi jelenlét, az egyéni és csoportos identitásformálás, valamint a kapcsolatok fenntartása és építése is.

A közösségi média platformjain mindenki megtalálja a számára legmegfelelőbbet a kommunikációhoz. Ezek a lehetőségek magukban foglalják a szöveges tartalmak megosztását (pl. posztok, kommentek), képi és audiovizuális médiumok (pl. képek, videók, élő közvetítések), valamint hanganyagok és emojik, GIF-ek, reakciógombok használatát is. A platformok több csatornán vagy módon történő információközlése vagy kölcsönhatása lehetővé teszi, hogy a kommunikáció sokkal összetettebb formában történjen, mint a hagyományos írott vagy szóbeli csatornákon (Klausz – Sáringer 2022).

A közösségi média egyik sajátos és jól felismerhető jellemzője, hogy nem kizárólag a személyes élmények, vélemények és információk megosztására szolgál, hanem lehetőséget biztosít olyan nyelvi gyakorlatok kialakulására is, amelyek az egyéni és csoportos nyelvhasználat szintjén is vizsgálhatóak. A digitális kommunikációs terekben a felhasználók gyakran sajátos, egyedi stílusban fejezik ki magukat, sok esetben nyelvjárási elemek, szleng kifejezések vagy akár humoros, ironikus nyelvi fordulatok alkalmazásával. Ezzel a nyelvhasználattal nemcsak a hivatalos, standard nyelvi normáktól térnek el, hanem egy új, informális és személyes kommunikációs stílust alakítanak ki, amely a közösséghez való tartozás érzését erősíti. Azaz nem csupán egy információs csatorna, hanem az

identitásformálás, az önkifejezés és a társadalmi kapcsolatok új eszköze, amely a digitális kultúra részeként az egyéni és kollektív nyelvi normák kialakulását segíti elő (Bódi 2021).

Tehát a közösségi média nem csupán technológiai újítás, hanem társadalmi és nyelvi jelenség is, amely alapvetően befolyásolja a nyelvi sokszínűség megőrzését és terjedését. Az internetes platformok nyitott és határok nélkülistruktúrája lehetőséget biztosít arra, hogy egyes helyi közösségek és régiók nyelvi sajátosságai túllépjenek a földrajzi határokon, és globális közönséghez is eljussanak. Így a regionális nyelvváltozatok és szlengformák nemcsak a helyi identitás megőrzésére szolgálnak, hanem aktívan hozzájárulnak a digitális önkifejezéshez és a társadalmi interakciókhoz is. A közösségi média (különösen a fiatalabb generációk számára) a nyelvi újítás egyik legfontosabb közegévé vált, ahol a nyelv folytonos mozgásban van, új formák születnek, régiók módosulnak, vagy új jelentésárnyalatokat kapnak (Klausz – Sáringer 2022).

A nyelvi kreativitás és a nyelvi normák fellazulása a közösségi médiában

Az online térben zajló kommunikáció nem csupán egy új nyelvhasználati regiszter megjelenését eredményezte, hanem egy olyan nyelvi kreativitás kibontakozását is lehetővé tette, amely eddig nem volt tapasztalható. Az internetes platformok lehetőséget biztosítanak arra, hogy a felhasználók új módokon használják a nyelvet: egyre inkább élnek annak játékosságával, új szavakat, kifejezéseket hoznak létre, miközben a meglévő nyelvi szerkezeteket is módosítják. Ezen túlmenően a közösségi médiában megjelenő humor, az irónia, valamint a mémek révén különféle nyelvi rétegeket, stilisztikai elemeket kevernek össze, így hozva létre egy dinamikus és folyamatosan változó nyelvi környezetet. Mindez a nyelvi kreativitás különösen a fiatalabb generációk körében figyelhető meg, akik gyakran tudatosan eltávolodnak a standard nyelvi normáktól, hogy ezen keresztül saját közösségi identitásukat nyelvi eszközökkel is kifejezzék (Andó 2010).

Különösen szembetűnő jelenség a hagyományos nyelvi normák fellazulása, amely leginkább helyesírás területén érhető tetten. Gyakori példák erre a kis- és nagybetűk szándékos keverése, az írásjelek teljes elhagyása, vagy éppen ellenkezőleg, azok túlzott alkalmazása, mint például az egymás után sorakozó felkiáltójelek („!!!”) vagy a többféle írásjel kombinálása („??!!”). Ezek a jelenségek első ránézésre talán a nyelvi igénytelenség vagy a helyesírási szabályok ismeretének hiányára utalhatnak, azonban sok esetben tudatos stilisztikai döntések. A felhasználók ezekkel a nyelvi formákkal gyakran érzelmeket, attitűdöket, ironikus vagy humoros jelentésárnyalatokat szeretnének kifejezni, miközben igazodnak azokhoz a közösségi nyelvi normákhoz, amelyek az adott

platformon vagy csoporton belül elfogadottak. Ebből kifolyólag tehát a kódhasználat nem véletlenszerű, hanem egy adott közösség „belső nyelvét” erősítik (Balázs 2010: 10; Érsok 2004: 296–297).

A közösségi média térhódítása nemcsak az általános nyelvhasználatra gyakorol hatást, hanem jelentős mértékben befolyásolja az úgynevezett „mikroközösségek”, illetve az újonnan csatlakozó generációk nyelvi magatartását is. Ezek az online térben spontán módon létrejövő közösségek, amelyek gyakran földrajzi, kulturális vagy tematikus alapon szerveződnek, sajátos kommunikációs szabályrendszert alakítanak ki, valamint jellegzetes nyelvi kódokat és szóhasználatot fejlesztenek ki maguk között. Ilyen mikroközösségek például a videojátékok világában aktív gamerek, vagy a szépségápolással foglalkozó beautybloggerek köre, akik gyakran olyan szókészletet használnak, amely kívülállók számára nehezen értelmezhető, sőt, időnként kifejezetten a közösségbe való tartozás egyik feltételévé válik ezeknek a nyelvi elemeknek az ismerete és helyes használata.

A közösségi platformok teret adnak annak is, hogy különféle regionális nyelvi elemek – mint például a palóc, székely vagy dunántúli tájszavak – új kontextusban, digitális környezetbe ágyazva új funkciókat kapjanak, ezáltal jelentéstartalmuk is kibővíülhet (Julesz 2008: 60). Ezen folyamatban az algoritmusok szerepe sem elhanyagolható, hiszen ezek a digitális rendszerek olyan tartalmakat jelenítenek meg a felhasználók számára, amelyek személyes érdeklődésükhöz, életkorukhoz, lakóhelyükhöz vagy akár nyelvi szokásaikhoz igazodnak. Az algoritmusok így közvetve hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyes régiókra jellemző nyelvi formák gyakrabban jelenjenek meg a felhasználók információs környezetében, ezáltal nemcsak a fennmaradásukat, hanem a terjedésüket is elősegítik. A regionális nyelvhasználat tehát a közösségi médián keresztül nemcsak megmarad, hanem új jelentésekkel is gazdagodik és alkalmazkodik a digitális kor kihívásaihoz.

NYELVVÁLTOZATOK ÉS DIALEKTUSOK A DIGITÁLIS KOMMUNIKÁCIÓBAN

A szleng

Kis Tamás szerint a szleng nem meghatározható stílusárnyalatok alapján (Kis 1997), az sokkal inkább beszédműfaj. A szleng alatt a 19. század végén még a bűnözők nyelvét értették. Bárczi Géza fogalmazta, hogy az alacsonyabb szintű köznyelv forrása nem csak a tolvajnyelv lehet (Bárczi 1932: 4), és Péter Mihály javasolta elsőként, hogy ne értékítélet alapján vizsgálják (Péter 1980). Kis Tamás szerint így a szleng három típusát lehet elkülöníteni, a kiscsoport-, a nagycsoport-, valamint a közszlenget (Kis 1996). Funkciói között tartható számon az identitásképzés, összetartozás erősítése, a szemben álló nagycsoport elleni védekezés, lázadás (Kis 2006). Parapatics Andrea (2019) szerint ez utóbbi funkció a fiatalok szlengjére már szinte egyáltalán nem jellemző.

Új nyelv(változat)-e a digitális kommunikáció?

A nyelv különféle változatokban el, nem egységes rendszerként működik, amelyek között a legeltérőbb különbségeket a dialektusok, illetve az eltérő területi nyelvváltozatok képviselik (Kiss 1994). A dialektus – azaz a földrajzi régiókhoz köthető nyelvjárás – évszázadokon át a helyi közösségek közötti kommunikáció módszere volt, azonban az elmúlt évtizedek társadalmi mozgékonyasága és a tömegkommunikáció terjeszkedése némileg háttérbe szorította használatát. A közösségi média azonban új lendületet kölcsönzött számára (Veszelszki 2017).

Az online tér lehetőséget nyújt arra, hogy a területi nyelvhasználat ismét közösségépítő legyen és a hovatartozás érzése is megjelenjen benne. Egy-egy videó, poszt, vagy komment, amely helyi kifejezéseket, tájszavakat vagy nyelvjárási fordulatokat tartalmaz, különböző üzeneteket is hordoz: kifejezi a beszélő identitását, hovatartozását, valamint azt a magatartást is, amellyel saját nyelvi hátteréhez viszonyul. A digitális világban ez kiváltképp fontos szerepet játszik, hiszen a közösségi média algoritmusai segítségével ezek a nyelvi sajátosságok több esetben átlépnek a kereteken túl, elérve a nyilvánosságot – így ezen elemek szélesebb körben is ismertté és elfogadottá válhatnak (Parapatics 2016).

A digitális szövegvilág nyelvi jelenségei kezdetben csak apró, a nyelvhasználatban megfigyelhető szótorzulásokként jelentek meg, mint például egyes szavak elferdítése, illetve szokatlan írásmódok. Azonban hamar kiderült, hogy nem

csupán egyszerű, véletlenszerű változásokról van szó, hanem egy új típusú kommunikációs-nyelvi rendszer, a „netnyelv” fejlődése kezdődött el. Ez a nyelvváltozat egyedülálló módon alkalmazkodott a digitális kommunikáció gyors tempójához, egyszerűsített és gyakran szórakoztató módon kifejezve az online interakciókat. Az internetszlang, más néven internetzsargon felbukkanását először a magánlevelezésben (e-mail, társalgócsatornák) tapasztalhatjuk meg, amelynek fő nyelvtani jellemzője a jelzésszerűség, a kreatív (játékos) szóalkotás (főleg rövidítés) és nyelvhasználat, rövid tömör információátadás modern módra (Balázs 2023a). Jellemző példák az új nyelvi jelenségekre (az adatok egy részének forrása: Nyíró 1997, Veszelszki 2012, Balázs 2023b):

Nyelvi kategóriák	Példa
Magyarosított idegen szavak (tehát magyar toldalékkal ellátott)	Becsekkol, hájpol, hekkel, offol, offon van, trollkodik, vlogol, wifizik, belinkel, meggugliz...stb.
Alultoldalékolás	Fenn vagyok Snap
Szórövidítés, szócsonkítás	Grat/gratu/gratula = gratulálok; micsi/micsin= mit csinálsz?;hv= hogy vagy?;hh= hogy-hogy?;valszeg= valószínűleg ;vok= vagyok
Fokozó eszközök (előtagok)	Big lájk, megalájk
Kicsinyítés	Ari, aksi, üzi, pussz, szeri, uncsi
Egybeírások	Aszitem= azt hittem, asszem= azt hiszem, nemtom= nem tudom
Szótő-variáns	Müxik (műkszik)= működik
Idegen szó	Simp= papucs/ mikor valaki túlságosan rajong valakiért
Korábbi szó új jelentéssel	Felmegy= rákapcsolódik az internetre, frissít= egy weboldalt vagy egy programot tölt újra, visszajelöl= elfogadja az ismerősnek jelölést valamely közösségi oldalon
Új mozaikszó	Szval= szóval, f2f (<i>facetoface</i>)= szemtől szemben/ személyesen/ élőben, mindl= mindegy, jöv7en= jövő héten
Új indulatszó, hangutánzó szó	Oops= upsz, pittyen (a telefon), pötyög= beír, klikk (<i>click</i>)

Nemcsak a közlés szintjén, de a nyelvhasználat értékelése terén is változások figyelhetők meg. Míg korábban a dialektusokat sokszor a „műveletlenség” vagy a „vidékiiség” megbélyegzésével illették, addig ma már értéknek számít, és egyre inkább a nyelv sokszínűségeként tekintenek rájuk (Veszelszki 2013). A TikTok-on vagy Instagramon

megjelenő tartalomgyártók, egyre többen döntenek úgy, hogy a nyelvi sajátosságaikat nemcsak hogy nem rejtik el, hanem kifejezetten előtérbe helyezik. Ezek a fiatalok sokszor büszkén vállalják származásukat és a hozzá kapcsolódó nyelvi jegyeket, legyen szó akcentusról, tájszavakról vagy regionális kiejtésről, amelyeket vagy a humor eszközeivel jelenítenek meg, vagy tudatos hagyományőrző szándékkal építenek be tartalmaikba. Ezzel párhuzamosan az általuk képviselt nyelvi réteg egyre több követőhöz jut el, ami hozzájárul ahhoz, hogy a dialektusok társadalmi megítélése is pozitívabb irányba mozduljon el. A nyelvi sokféleség ez által értékke válik, és egyre inkább úgy tekintenek rá, mint a kulturális önkifejezés egyik formájára, amely az identitásépítésben és a közösségi élmények megerősítésében is fontos szerepet játszik (Balázs 2023b).

Nyelvi jellemzők és kifejezések a közösségi médiában

A nyelvi jellemzők és az egyes kifejezések, mint például a tájszavak, a szleng, helyi nyelvjárás, minden régióban különféle formában és jelentéssel bírnak. Ezek nemcsak a beszélt nyelvben vannak jelen, hanem egyre többször bukkannak fel a digitális kommunikáció különféle formáiban is, főként a közösségi médiában. A közösségi média felületei olyan interaktív kommunikációs tereket biztosítanak, ahol a felhasználók önmagukat is megjelenítik és képviselik, nemcsak kapcsolatot tartanak egymással. Ezen önreprezentáció kulcsfontosságú része a nyelvhasználat: az, hogy ki milyen kifejezéseket, szavakat, fordulatokat használ, sokszor nemcsak az egyéni stílust, hanem a regionális kötődéseket is megmutatja (Márku 2015).

A szleng kifejezések, tájszavak és sajátos helyi nyelvi fordulatok alkalmazása a közösségi médiában messze túlmutat a pusztán kommunikáción, ezek az identitás kifejezésének egyik leghangsúlyosabb eszközeivé váltak. A nyelvhasználat ilyen formái ugyanis nem csupán tartalomközlési célt szolgálnak, hanem szimbolikus jelentéssel is bírnak: segítenek kifejezni az egyén vagy egy csoport hovatartozását, származási helyét, sőt, társadalmi beágyazottságát is. Amikor egy közösségi média felhasználó például helyi nyelvjárást, dialektust használ, vagy egy adott tájnyelvi kifejezést posztol, azzal sokszor nemcsak információt közöl, hanem egyúttal fokozza a közösséghez való tartozása érzését is (Péter 1980).

Ennek jegyében a nyelvhasználat a digitális térben új szerepekhez jutott, míg a hagyományos, hivatalos kommunikációs csatornákon (pl. rádió, sajtó, hivatalos levelezés) inkább a megszokott nyelvváltozat (standard) a jellemző, addig az online közösségi terekben nagyobb mértékű szabadság bontakozik ki a nyelvi formák megválasztásában és

használatát illetően. Ez a fiatalabb generációkra különösen érvényes, mivel bátran keverik a köznyelvet a szlenggel, a saját régiójuk tájszávaival, és az internetes nyelvhasználatban bevett elemekkel, például: rövidítésekkel vagy akár más nyelvekből átvett szavakkal, emojikkal, tehát minden számukra ismert és használatban lévő elemet, szavakat, jelzéseket, mindennel (Andersson, Lars-Gunnar-Trudgill, Peter 1999).

Mára a közösségi média nem csupán érzékelteti a nyelvi változatosságot, hanem aktív szereplőjévé vált annak fenntartásához és terjesztéséhez is. Az olyan digitális platformokon, ahol különféle típusú–szöveges, képi vagy audiovizuális– tartalmak közvetítése lehetséges, kiváló terepei lettek annak, hogy regionális nyelvi formák, tájszavak vagy sajátos fordulatok szélesebb nyilvánosságot kapjanak. A korábban kizárólag helyi közösségekben ismert nyelvi elemek ma már könnyedén elérhetik az országos vagy akár nemzetközi közönséget is, különösen akkor, ha valamilyen humoros, érzelmekkel telített vagy kulturálisan karakteres jelentést hordoznak. Az ilyesfajta megosztások hatására egyes dialektusbeli szavak vagy kifejezések akár divattá is válhatnak, és eredeti földrajzi környezetükön kívül is elterjedhetnek (Balázs 2005).

Ez a folyamat olyan új nyelvi mobilitást eredményez, amely már nem korlátozódik a klasszikus nyelvjárási határookra. Ehelyett egy dinamikusan formálódó, kollektív nyelvi tér jön létre, amelyet a közösségi média interaktív jellege és az online kommunikáció folyamatosan változó szabályrendszere alakít. Így a nyelvhasználat nemcsak átalakul, hanem új értelmezési lehetőségeket is kap a digitális közegben (Balázs 2023b).

Digitális kommunikáció és digilektus

A digitális technológia térhódításával átalakulnak az olvasási, szövegértési és szövegalkotási stratégiák, valamint újfajta forráskritikai szemlélet válik elengedhetetlenné. Az internet mindennapos használata, illetve az ehhez kötődő hatások jelentős befolyással bírnak a nyelvhasználatra, különösképp az erre különösen nyitott és fogékony fiatal generáció esetében. A digitális nyelvhasználat – amely akár önálló, új típusú nyelvváltozatként, úgynevezett digilektusként is értelmezhető – leglényegesebb sajátosságai közé sorolható az angol nyelv intenzív befolyása, a rövidítések és netspecifikus mozaikszók alkalmazása, a helyesírásban és írástechnikában bekövetkező változások, a vizualitás kiemelkedő szerepe, valamint az új szóhasználati elemek megjelenése. A technológiai fejlődés, az új kommunikációs eszközök térnyerése nem csupán a „hagyományos” írásbeliséget, hanem a „tisztá” beszélt nyelvi formákat is módosítja, átformálja (Veszelszki 2013: 184-185).

A digilektus Veszelszki Ágnes (2013) saját fogalma, ami nem más, mint a (tágabb értelemben vett) számítógép közvetítette kommunikáció (CMC, computer-mediated communication) nyelvhasználati módjának megnevezésére. E nyelvváltozat lektusok közé való besorolása egyelőre kérdéses: különböző szempontok figyelembevételével lehet szociolektus, mediolektus vagy akár stílusréteg.

A magyar nyelvi kontextusban a digilektus szókincsére vonatkozóan öt lényeges jellegzetességet érdemes kiemelni, ezek a következők: *idegen (többnyire angol) nyelvi hatás; informatikai szókincs; új szóalkotások, új jelentések, új kollokációk; karakterszám-csökkentés; diskurzusjelölők, „töltelékszavak”*

A szókincs bővítésének tágabb kategóriájába tartozik az idegen nyelvi elemek átvétele és kölcsönzése. Ezek a szavak rendszerint angol nyelvből származnak. A szó-átvétel történhet változatlan formában (például: *taskmanager*- feladatkezelő, *browser*- böngésző, *inbox*- bejövő postafiók); de előfordul, hogy fonetikus írásban jelennek meg (például: *divájsz*<*device* 'eszköz', *ficsör*<*feature* 'jellemző', *kapcsa*<*captcha* 'ellenőrző kód') (URL3).

A magyar nyelvhasználók gyakran kiejtés szerint írják le ezeket a szavakat (*like*>*lájk*, *love*>*láv*), sőt magyar toldalékot is kapcsolnak hozzájuk (*like* 'kedvel' >*lájkol*, *love* 'szeret' >*lávól*, *lávcsi*; *chat*>*cset*>*csetel*), vagy éppen a leírt idegen szót kiejtett formában alkalmazzák (*Facebook* [fészbuk] >*face*, ez utóbbi egy játékos, olaszos hangzású torzulása/változata a *fácse*). Az *emördzsönszifész* például az angol „emergencyface” 'vészhelyzetifacebook' kifejezés kiejtés szerint írt formája, és a Facebook közösségi oldal mobiltelefonra optimalizált, korlátozott változatát jelenti (URL4).

Kevésbé gyakori, de szintén jelen van a szó szerinti fordítás, azaz kalk (tükörfordítás), amely szintén idegen nyelvi hatásra utal (például: *kékfog*<*Bluetooth*, *adatbázis*<*database*, *képbolt*, *fotóbolt*<*Photoshop*). Az *arcpálma* elnevezés egy részben népetimológián alapuló tükörfordítás (kalk), amely az angol *face* 'arc' és *palm* 'tenyér' szóból álló *facepalm* játékosan magyarosított változata. Az angol eredetinek megfelelően olyan szófordulat vagy reakció, amellyel egy ostoba, nevetséges vagy kínos kijelentést minősít a használó. Az angol „*facepalm*” arra a reakcióra utal, amikor valaki felháborodásában eltakarja az arcát a kezével, vagy ezt leplezendő végigsimít a szemöldökén. Az írott kommunikációban gyakran egy, ezt a gesztust ábrázoló képpel együtt használják (Veszelszki 2013: 185).

Az angol nyelv ebben a digitális kommunikációs környezetben betöltött kiemelkedő szerepét mutatja az is, hogy a chat/csetelés során használatos, internetes szituációkhoz kötődő rövidítések nagy része angol eredetű. Ilyen például: OMG = *Oh, myGod*/ Ó, Istenem! , LOL=

laugh out loud(ly)/ hangosan fel- vagy kinevet, Thx= *Thanks*/ köszi/ köszönöm, Idk= I don't know/ Nem tudom (Coleman 2012).

Karakterszám-csökkentés – vagyis a szavak és szerkezetek rövidítése. A digitális nyelvhasználat egyik alapvető törekvése. A rövidítések fő célja az, hogy a gépelési sebesség minél inkább megközelítse a normális beszédtempót, ezt a hálózati kommunikáció gazdaságossági és hatékonysági elvárásai támasztják alá, gyakran „az idő pénz” mottójának szellemében. Éppen ez az alapja annak is, hogy a netes kommunikációban sokkal nagyobb a nyelvi hibák és az elgépelések tolerálása, mivel ezekhez ritkán társulnak társadalmi megrovások vagy nyelvi megbélyegzések. A gyorsaságot szolgálja továbbá az is, hogy a digitális kommunikáció gyakran mellőzi a nagybetűket és az írásjeleket. Ez sokkal inkább jellemző a valós idejű, szinkron üzenetváltások (pl. csetelés) esetén, míg az időbeli eltolódást megengedő, aszinkron kommunikációs formákban (például fórumhozzászólásokra vagy e-mailek) kevésbé elterjedt (Nyíró 2010).

A *karakterszám-csökkentés* fogalma tehát egy gyűjtőelnevezés, amely lefedi azokat az eljárásokat, amelyek a szavak vagy kifejezések tömörebb változatainak létrehozását célozzák (Prószycki 2015).

Az úgynevezett sms-nyelvre jellemző, rövidített szóalakok a *textizmusok* (angolul textism), amelyek azonban az elektronikus kommunikáció más formáiban, akár cseten vagy közösségi médiafelületeken, szintén előfordulhatnak (például: *c – see, txt – text, jk – justkidding, 2day – today*)(Veszelszki 2006).

A netnyelvészet

Az internetes kommunikációra jellemző sajátos nyelvi jelenség a nyelvészeti szakirodalomban a *netnyelv* elnevezéssel vált ismertté (Crystal 2001: 47–48). Ennek a nyelvhasználati formának a legfontosabb sajátossága abban rejlik, hogy egyszerre viseli magán az írott és a beszélt nyelv jellemvonásait, ezáltal átmenetet képez a két hagyományos kommunikációs mód között. Noha az online közlés – a folyamatos technológiai fejlődés ellenére – döntőrészt továbbra is írásos formát önt, az internetes szövegtípusok (pl. fórumhozzászólások, közösségi oldalakon megjelenő bejegyzések, csevegő felületek) egyértelműen a beszélt nyelvi megnyilvánulások irányába tolódnak (Bódi 2004a: 26). Éppen ezért a sajátos jellemvonás miatt gyakran nevezik a netnyelvet „írott beszélt nyelvnek” is (Balázs 2005), mivel az írásbeliség formai követelményei, például a helyesírásra vagy szövegstruktúrára vonatkozó elvárások, háttérbe szorulnak, kevésbé érvényesülnek (Bódi 2010: 71).

Bódi Zoltán megállapítása szerint az interneten megjelenő szövegekben előforduló helyesírási és nyelvhasználati normától való eltérés nem minden esetben utal nyelvi hiányosságokra. Sok esetben ezek a jelenségek tudatos nyelvhasználói választás eredményeként jönnek létre, amelyeket befolyásolhat a szövegalkotás rögtönözöttsége, az érzelmek kifejezésének szándéka, a közösséghez való tartozás kinyilvánítása, illetve az írásos forma vizuális lehetőségeinek tudatos alkalmazása is. Ebből kifolyólag a netnyelv a nyelvi találékonyság, az egyéni önkifejezés, valamint a közösségi stílusjegyek kifejezésének sajátos színtere (Bódi Zoltán 2004b: 292).

Lényeges ugyanakkor hangsúlyozni, hogy ezek a megállapítások nem minden esetben érvényesek maradéktalanul a határon túli magyar internethasználókra – például a kárpátaljai magyar közösség tagjaira. Ebben a térségben ugyanis jelentős azoknak a magyar anyanyelvű fiataloknak az aránya, akik tanulmányaikat nem magyar tannyelvű, hanem ukrán (államnyelvi) oktatási intézményekben folytatják vagy folytatták, különféle politikai, társadalmi vagy gazdasági tényezők következtében (vö. Orosz 2010: 93–106; Molnár 2010: 188–190; Séra 2010: 168). Az ilyen háttérrel rendelkező fiatalok esetében a magyar nyelvű írás- és olvasáskészség sokszor nem az iskolai keretek között alakul ki, hanem korlátozottabb lehetőségek révén, például fakultatív tanórákon, hétvégi iskolákban vagy otthoni önképzés útján fejlődik. Mindez természetesen hatással van a magyar nyelvű kommunikáció színvonalára, és közvetett módon befolyásolhatja az anyanyelvi identitástudat kialakulását és megszilárdulását is (Csernicskó–Göncz 2009; Csernicskó 2008, 2009; Molnár 2009a, b; Gazdag 2011, 2012).

Éppen ezért a határon túli fiatalok online nyelvhasználatának vizsgálatakor körültekintően kell kezelni azokat az állításokat, amelyek az eltérő helyesírási vagy nyelvi alakulatokat tudatos választásnak tulajdonítják. Esetükben ugyanis sok esetben nem dönthető el egyértelműen, hogy az adott nyelvi jelenség a nyelvi kreativitás megjelenése, vagy inkább a nyelvismeret bizonyos mértékű hiányosságából fakad.

Crystal is felhívja a figyelmet arra, hogy az internetes nyelvhasználat jelentős műfaji sokféleséget mutat (Crystal (2001: 47). Megfigyelései szerint a különböző típusú online felületek (például a hagyományos weboldalak vagy portálok) általában kevésbé tükrözik a beszélt nyelv sajátosságait, mint azok a közvetlenebb interakciókra épülő csatornák, mint amilyen a chatelés vagy az elektronikus levélváltás. Míg az előbbiekre inkább az írott nyelv formálisabb szerkezetének és szabályainak követése jellemző, addig az utóbbiak – mivel gyors reagálást, párbeszédszerű szerkesztést igényelnek – jóval inkább közelítenek a beszélt nyelvhez, és gyakran annak jellemzőit tükrözik.

Hasonló nézőpontot képvisel Bódi Zoltán is, aki hangsúlyozza, hogy az internetes kommunikáció nyelvhasználata nem tekinthető egységes, minden online térre alkalmazható változatnak (Bódi 2015). Ehelyett azt tapasztalhatjuk, hogy a különféle internetes műfajok – mint például a közösségi médiás posztok, kommentek, blogbejegyzések, fórumhozzászólások vagy éppen az e-mailek – mind sajátos nyelvi normákkal, stílusbeli jegyekkel és kommunikációs szokásokkal rendelkeznek.

A netnyelv jellegzetességeinek rendszerezése kapcsán kiemelkedő szerepet játszik Balázs Géza munkássága, aki az SMS-nyelv vizsgálata során kialakított tipológiákra (Érsok 2004: 296–297) támaszkodva foglalta össze az internetes szövegalkotásra, vagyis a másodlagos írásbeliségre jellemző ortográfiai és stilisztikai sajátosságokat. Ide sorolhatóak többek között:

1. a helyesírási normáktól/szabályoktól való eltérések (pl. kis- és nagybetűk szokatlan alkalmazása, szavak egybeírása vagy éppen indokolatlan különírása),
2. különböző rövidítések használata,
3. vizuális-stilisztikai eszközök alkalmazása (emotikonok, betűk vagy írásjelek halmozása),
4. egyéni, sokszor játékos és kreatív írásmód.

Szövegtani szempontból ezek, illetve az ilyen típusú szövegek gyakran hiányos, úgy nevezett elliptikus mondatokból állnak, vagyis tipikusan minimálisszerkezeti elemeket tartalmaznak. Jellemző rájuk a rétegnyelvi elemek (elsősorban szleng kifejezések vagy tájnyelvi szavak) megjelenése, valamint a beszélt nyelvre jellemző nyelvi elemek, például töltelékszavak, indulatszók beépítése. Mindezekben felül gyakran feltűnnek bennük a nyelvi játékoságot tükröző, kreatív fordulatok is, amelyek tovább gazdagítják a netes kommunikáció egyéni stílusát (Balázs 2010: 10).

Az online csevegés nyelvi sajátosságait vizsgáló kutatók – többek között Veszelszki Ágnes (2010: 288–295) és Andó Éva (2010: 39–40) –ugyancsak hasonló nyelvi jelenségeket azonosítanak. Kiemelkedő, hogy Veszelszki egy új terminust is bevezetett a jelenség leírására: *digilektus*-nak nevezi azt a nyelvváltozatot, amely kifejezetten a digitális kommunikáció sajátos világára jellemző nyelvi sajátosságokat öleli fel (Veszelszki 2010: 287).

A netnyelv jellemző, korábban tárgyalt sajátosságok közül különösen említésre méltó a rétegnyelvi jelleg, amely legmarkánsabban a szleng és a nyelvjárási elemek gyakori alkalmazásában érhető el.

Ezzel kapcsolatban azonban fontos rámutatni arra, hogy a szleng és a nyelvjárás közötti határvonal sok esetben nem élesen meghatározó. A különböző szótárak és nyelvészek gyakran eltérő szempontok szerint értelmezik ugyanazt a nyelvi elemet.

Előfordulhat, hogy ami az egyik forrásban szlengként szerepel, az egy másikban zsargonként, tájnyelvi formaként vagy épp bizalmas nyelvhasználatként van megjelölve (Kis 2012: 14; Coleman 2012: 111). Ezt a dilemmát jól szemlélteti a Hello90 projekt keretében megvalósított *Nagymagyarszlengtérkép* is, melyen – ahogy Sinkovics Balázs, a Szegedi Tudományegyetem tanársegédje is említi– a feltüntetett szavak mintegy kétharmada nem szlengként, hanem valójában tájszóként értelmezhető.

A KÉTNyelvűség fogalma és típusai

Egyáltalán nem könnyű dolog a kétnyelvűség fogalmát meghatározni, ezáltal pedig azt sem, hogy kit/kiket lehet kétnyelvűnek tekinteni. Mind a mai napig nem létezik olyan definíció, amellyel a kutatók egyetértenének. Ezért találunk rengeteg, gyakran egymástól eltérő meghatározást: néhány a nyelvtanulás tevékenységére, mások a nyelvhasználat gyakoriságára vagy éppen a nyelvek közötti váltás képességére fókuszálnak. Mindez azt mutatja, hogy a bilingvizmust sokféle szempontból lehet vizsgálni, és a különböző tudományterületek eltérő megközelítéseket alkalmaznak (Beregszászi–Csernicskó 2003b).

Kiss Jenő (2002) szerint a kétnyelvűség abból ered, hogy két nyelv egymással kapcsolatba kerül, és ez a nyelvek közötti viszony visszahat abba is, hogyan viszonyulnak egymáshoz az őket beszélő etnikai csoportok vagy közösségek. Másképp megfogalmazva: amikor két nép – illetve nyelv – tartósan érintkezik, a nyelvek kölcsönhatása maga hozza létre a kétnyelvűséget.

David Crystal (1998) meghatározása szerint a kétnyelvűség elsőre egyszerűen annyit jelent, hogy „amikor valaki két nyelvet beszél”, ám ez a szűk értelmezés számos esetet kizár, mint például: nem számít kétnyelvűnek az, aki csak alkalmanként, ritkán használ egy nyelvet; azok sem tartoznak ide, akik bár jól értik a nyelvet, de nem beszélnek rajta; kimaradnak a definícióból azok is, akik évek óta nem alkalmazták a második nyelvüket stb. Rámutat arra, hogy a kétnyelvűség ennél jóval összetettebb, tehát érdemes figyelembe venni a használat gyakoriságát, az aktív és passzív készségeket, valamint azt is, hogy milyen szintű tudással bír valaki.

A kétnyelvűség sokféle meghatározása abból fakad, hogy különböző tudományágak más-más szempontból vizsgálják a jelenséget. Ennek megfelelően többféle típust különböztetünk meg, amelyek gyakran átfedik egymást, így egyetlen kétnyelvű beszélő egyidejűleg több kategóriába is tartozhat (Karmacs 2007)

Nyelvelsajátítás ideje szerint:

- Korai (gyermekkor) bilingvizmus:
 - szimultán (lingvizmus) – mindkét nyelv párhuzamosan sajátul el,
 - egymás utáni (glottizmus) – a másodnyelv elsajátítási folyamata később veszi kezdetét.
- Serdülőkor bilingvizmus.
- Kései (felnőttkori) bilingvizmus.

Szociokulturális attitűdök alapján:

- Hozzáadó (additív) – az anyanyelv értéke megmarad, illetve mindkét nyelv egyformán értékes.
- Felcserélő (szubtraktív) – az anyanyelv presztízse csökken, a második nyelv felülírja.

Kompetencia (nyelvi ügyesség) szerint:

- Balansz (szimmetrikus) – mindkét nyelvben azonos szint, ami lehet egyaránt jó vagy rossz.
- Domináns (aszimmetrikus) – az egyik nyelvi szint jóval erősebb a másikonál.

A Kárpátaljai magyar-ukrán kétnyelvűség típusait elsőként Rot Sándor próbálta rendszerezni. Megkülönböztetett négy típust, amelyek valójában két alapformára vezethetők vissza, csak az etnikai hovatartozás szerint térnek el. Tehát van a részleges és a teljes kétnyelvűség, mindkét esetben magyar-ukrán és ukrán-magyar változatban. A teljes kétnyelvűségnél a beszélők természetesen váltanak egyik nyelvről a másikra, míg a részleges kétnyelvűség során a nyelvek keverednek, illetve idegen elemek jelennek meg a beszédben (Rot 1967: 188-189, Rot 1968: 261).

A KÁRPÁTALJAI MAGYAR NYELVHASZNÁLAT SAJÁTOSSÁGAIRÓL

A kárpátaljai magyar nyelvjárások jellemzői

A kárpátaljai magyar nyelvjárások hang-, alaktan- és mondattani sajátosságai egyaránt arra utalnak, hogy ezek a változatok az északkeleti magyar nyelvjárástípusba tartoznak, azonban az egész kárpátaljai nyelvterületre jellemző közös nyelvi jegyeket is mutatnak (Beregszászi–Csernicskó 2007: 20).

Hangtani tekintetben: az „i-zés” és „j-zés” jelensége folyamatos és erőteljes (Horváth 1998; 2000; Kótyuk 1990); a hosszú magánhangzók gyakran rövidülnek meg, valamint előfordul a magánhangzó kihagyás is (Csűry 1929a, b). A diftongusok, vagyis kettőshangzók sajátos ejtése a kárpátaljai nyelvjárások egyik meghatározóbb vonása (Horváth 1976; Balogh 2004). A hangkészletre jellemző, hogy rendszerint hét hosszú és hét rövid magánhangzót, továbbá körülbelül huszonöt mássalhangzót különböztetnek meg (Lizanec–Horváth 1982: 3–4; Horváth–Lizanec 1993).

Alaktani szinten is több, világosan azonosítható, regionálisan jellemző nyelvi sajátosság mutatkozik meg a kárpátaljai magyar nyelvjárásokban. Különösen szembetűnő például, hogy a magyar köznyelvben megszokott -nál/-nél helyhatározórag helyett gyakori a -hoz/-hez/-höz rag alkalmazása. Olyan esetekben is megjelenik ez a toldalékhasználat, ahol a standard nyelvben ez nem tekinthető helyesnek vagy szokásosnak. Hasonlóképp előfordul családnévre vagy családtagra való utalás esetén az -ékhoz toldalék használata, a köznyelvben ilyenkor az -éknál forma az általánosan elfogadott, míg a kárpátaljai beszélők körében többször előfordul például az olyan szerkezet, mint: „tegnap voltunk Zitáékhoz” a standard „Zitáéknál” helyett (Balogh 1994: 29; Kiss szerk. 2001: 293).

Mondattan (szintaktika) terén is jól kivehetőek azok a nyelvhasználati eltérések, amelyek a kárpátaljai magyar nyelvjárásokat elválasztják a magyarországi köznyelvtől. Ezek a különbségek leginkább a mondszerkesztés sajátosságaiban rajzolódnak ki, és többnyire a spontán, beszélt nyelvi közegben rögzült szerkezeti minták követéséből erednek. Különösen gyakori mondszerkesztési forma az, amikor az igekötő az igét követi, még akkor is, ha a köznyelvi norma alapján az ige elé kellene kerülnie. Ilyen példák például: „Szakad le a kezem, annyira fáj” vagy „Olyan szomjas vagyok, hogy halok meg”, amelyek világosan mutatják a természetes, beszélt nyelvi használatban rögzült szórendi sajátosságokat (Balogh 1993: 226–227; Balogh–Heltainé 1992: 485).

Ugyanakkor a kárpátaljai magyar nyelvjárások egyik legkarakteresebb és legszembetűnőbb eltérése a magyarországi nyelvváltozatokhoz képest kétségtelenül a

szomszédos nyelvek – elsősorban az ukrán és az orosz– erőteljes nyelvi hatása jelenti. Ez a hatás legszembetűnőbben az intenzív kölcsönszó-használatban nyilvánul meg, amely a nyelvhasználók mindennapi kommunikációjában széles körben elterjedt jelenség. A keleti szláv nyelvekből (különösen az oroszból és az ukránból) átvett lexikai elemek száma meglehetősen magas, illetve ezek sok esetben már teljesen beépültek a helyi magyar beszélők nyelvi rendszerébe, olyannyira, hogy gyakran sem ők maguk, sem a külső megfigyelők nem érzékelik ezeket idegen eredetűnek.

Az elmúlt évtizedekben a magyarországi és kárpátaljai nyelvészek sokat foglalkoztak a magyar és ukrán nyelv közötti kapcsolatok vizsgálatával. Külön figyelmet fordítottak arra, hogy milyen orosz és ukrán eredetű szavak épültek be a kárpátaljai magyar nyelvjárásokba. Ezek az idegen szavak segítenek jobban megérteni, hogyan változik egy többnyelvű közösség nyelvhasználata, valamint hogyan alkalmazkodnak a beszélők a környezetükhöz. A jövevényszavak nemcsak a szókincset bővítik, hanem azt is megmutatják, milyen mély a kapcsolat a magyar, az ukrán, továbbá az orosz nyelv között Kárpátalján. Nyelvészek több tanulmányban is bemutatták, hogy ezek az idegen eredetű elemek hogyan váltak a mindennapi nyelvhasználat részévé (pl. Balogh 2004; Beregszászi–Csernicskó 2007).

A magyar nyelvjárások kutatásában alapvető szemléleti szempont, hogy némelyik nyelvjárási régiókat a határon túli változataikkal együtt kell vizsgálni (tehát nemcsak az anyaországit), mivel ezek közös történeti, nyelvi gyökereik révén szoros egységet alkotnak (P. Lakatos- T. Károlyi 2002: 76).

Az északkeleti nyelvjárási régió belső tagolódását Juhász Dezső (2001: 292) három fő csoportban ismerteti:

- Szabolcs-Szatmári és Bereg-Ugocsi nyelvjárás csoport, amelybe többek között a Munkács és Huszt közötti területek nyelvjárásai tartoznak;
- Ungi nyelvjárás csoport, ide sorolhatók az Ungvári járás, valamint szomszédos kelet-szlovákiai területek jellegzetesen í-ző nyelvjárásai;
- Máramarosi nyelvjárások, amelyek a volt Máramaros vármegye területén alakultak ki, ám nem alkotnak szoros, egységes nyelvjárási csoportot.

Kárpátaljai kétnyelvűség

A kárpátaljai magyar közösség nyelvi helyzetét az ősi és meghatározott kisebbségi kétnyelvűség jellemzi. Ez azt jelenti, hogy a közösség nem migráció vagy egy önkéntes területcsere következtében vált kisebbséggé, hanem politikai- történelmi okok (elsősorban

a határmódosítások) következtében került új államfennhatóság alá (Beregszászi-Csernicskó 2003a: 41). A közösség tagjai számára a magyar nyelv az elsődleges anyanyelv, míg az államnyelvvel (az ukránnal) általában először intézményes keretek között, például az iskolai oktatás során találkoznak. Ennek következményeként a magyar nyelv jogi helyzete alárendelt az államnyelvhez képest, amely a nyelvhasználat mindennapi gyakorlatában is megmutatkozik (Csernicskó 1998a: 198). A kárpátaljai magyarság kimagasló része magyar domináns kétnyelvű, ami azt jelenti, hogy a magánéletben – tehát például a családi, baráti kapcsolatokban, illetve a helyi közösségi élet számos területén – a magyar nyelv használata szinte egyedüli (Beregszászi – Csernicskó 2003a: 40–41). Ezzel szemben, például az állami hivatalokban, oktatási intézményekben vagy hivatalos ügyintézésük során, a nyelvhasználat elsősorban az állami szabályozások, illetve az egyének ukrán vagy orosz nyelvtudásának szintje szerint alakul. Ez a helyzet azt eredményezi, hogy a kárpátaljai magyarok számára az anyanyelv használata korlátozott a formális kommunikációs helyzetekben. Azokon a színtereken, ahol a hivatalos nyelvhasználat megkövetelt, a magyar anyanyelvűek gyakran kénytelenek az ukrán, illetve – bizonyos esetekben – az orosz nyelvet alkalmazni (Csernicskó 1997: 88). A kétnyelvűség tehát nem csupán kulturális gazdagodást jelent, hanem a kisebbségi létből fakadó alkalmazkodási kényszert is, amely hatással van mind a nyelvhasználati szokásokra, mind az egyéni és közösségi identitásra.

A hajdani Szovjetunió hivatalos ideológiája szerint minden nyelv és minden nemzetiség egyenrangú státuszt élvezett. A gyakorlatban azonban ez az elv sokszor csak formálisan érvényesült (Csernicskó – Melnyk 2007: 138). Az orosz nyelv dominanciáját az is erősítette, hogy a központi hatalom az állami irányítás, a hadsereg, a tudományos élet és a felsőoktatás szinte minden területén előnyben részesítette azt. A hivatalos dokumentumokban ugyanakkor az orosz nyelvet sohasem nevezték meg államnyelvként, mivel a Szovjetunió alkotmányos berendezkedése formálisan nem ismerte el egyetlen nyelv kizárólagos államnyelvi státuszát (Zoltán 2003: 22). Ez a helyzet sajátos kettősséget eredményezett: míg hivatalosan az egyenjogúság elve érvényesült, a gyakorlatban az orosz nyelv kiemelt szerepet játszott, ami jelentősen befolyásolta a kisebbségi nyelvek, köztük a magyar nyelv helyzetét is a Szovjetunióhoz tartozó területeken. A nem orosz anyanyelvű közösségek számára ez a helyzet kétnyelvűséget, illetve az orosz nyelv fokozatos térnyerését, a kisebbségi nyelvek visszaszorulását eredményezte. Ennek következményeként több ezer orosz eredetű vagy orosz közvetítés segítségével átvett lexikai elem illeszkedett be a különböző nemzetiségek nyelveibe. Ezek a kölcsönzések

nem csupán egy-egy speciális szakterületre korlátozódtak, hanem a mindennapi nyelvhasználat szinte minden szintjén érzékelhetővé váltak (Gazdag 2021). Az ekkor meghonosodott szavak kimagasló része erősen kötődik a Szovjetunió ideológiai, politikai és társadalmi folyamataihoz. Az ilyen eredetű szavak tehát nemcsak nyelvi szempontból bírnak jelentőséggel, hanem erőteljes ideológiai arculatot is hordoznak magukban, utalva a kor politikai rendszerére, társadalmi berendezkedésére és értékrendjére (Gazdag 2021). A Szovjetunió összeomlását követően és a társadalmi rendszer gyökeres átalakulása során e szavak jelentős része elavulttá vált. Az általuk megjelölt fogalmak napjainkra már jórészt kikerültek az aktív szókincsből. Használatuk ma leginkább történeti szövegekben, visszaemlékezésekben vagy tudományos feldolgozásokban fordul elő, míg az élőbeszédben ritkán vagy egyáltalán nem jelennek meg. Az orosz nyelv - a Szovjetunió fennállása idején- kiemelt szerepe különösen erőteljesen érvényesült az oktatási rendszerben: az iskolai oktatás valamennyi szintjén kötelező volt az orosz nyelv tanulása és használata, függetlenül attól, hogy a tanulók anyanyelve mi volt. Emiatt a kárpátaljai magyar közösség tagjai is valamennyire megtanulták az orosznyelvet, különösen a formális szférákban való eligazodás és a társadalmi érvényesülés érdekében (Csernicskó 1998a: 213, 2003a: 67). Az oktatás által közvetített orosz nyelvtudás mértéke ugyan egyénenként, generációnként és társadalmi rétegenként eltérő lehetett, de általánosságban elmondható, hogy az orosz nyelv ismerete alapvető követelménnyé vált a szovjet időszakban. Ez a nyelvi kompetencia később, a Szovjetunió felbomlása után is hatással maradt a nyelvi helyzetre, különösen a kárpátaljai magyarok formális kommunikációs színterein, ahol az orosz sokáig továbbra is fontos szerepet játszott az ukrán mellett. A későbbiekben, Ukrajna függetlenségének kikiáltásával (1991) az ukrán nyelv vált az ország hivatalos államnyelvévé. Attól kezdve az oktatásban, a közigazgatásban, a médiában és más hivatalos színtereken is az ukrán nyelv használata vált kötelezővé, amely szintén kihatással volt a kárpátaljai magyarság nyelvi helyzetére is.

A kétnyelvűség nyomán jelentkező nyelvhasználati sajátosságok

A kétnyelvűség jelentősen alakítja a nyelvhasználatot, hiszen a két nyelv folyamatos kölcsönhatása egyedi nyelvi jelenségeket eredményez. Ez a jelenség nemcsak a szókincsre, hanem a nyelvtanra és a kiejtésre is hatással lehet. A kétnyelvűek nyelvhasználatára így rugalmasabbá válik, hiszen a kommunikáció során mindig az adott helyzethez, beszélgetőpartnerhez és témához igazítják, hogy melyik nyelvet, illetve annak mely

elemeit használják. Ez a sajátos nyelvi dinamika gazdagítja a beszélők kifejezőeszköztárát, ugyanakkor új kihívásokat is teremt a nyelvi normák és identitás szempontjából.

Kölcsönszavak

A különböző nyelvek közötti kontaktus egyik legjellemzőbb és legkönnyebben észlelhető következménye a szóképzési elemek átvétele, vagyis a szókölsönzés. A folyamat során az átadó nyelvből szavak kerülnek át az átvevő nyelvbe, ezáltal ezek a nyelvi elemek kölcsönszavakként jelennek meg az adott beszélőközösségben (Trudgill 1997).

A magyar nyelvtudomány hagyományosan két nagy csoportra bontja a kölcsönszavakat: jövevényszavakra és idegen szavakra. A két kategória közti határ azonban gyakran elmosódik, és tudományos alapon szinte lehetetlen élesen elválasztani őket egymástól. A jövevényszavak azok a kifejezések, amelyek már beépültek az átvevő nyelv rendszerébe, alkalmazkodtak annak hang- és alaktani szabályaihoz, ráadásul a beszélők többsége már nem is érzékeli őket idegen eredetűnek. Ezzel szemben az idegen szavak kiejtése sok esetben még az eredeti nyelv szabályait tükrözi, a helyesírásuk sem alkalmazkodott teljesen az átvevő nyelv szokásaihoz, illetve a legtöbb nyelvhasználó tudja, hogy ezek a kifejezések más nyelvből származnak – tehát még nem illeszkedtek be teljesen az adott nyelvbe (Csernicskó 2010).

A nyelvészek többféle kölcsönszó típust különböztetnek meg:

— *Közvetlen (direkt) kölsönzés* – amikor egy másik nyelvből származó szót változtatás nélkül, közvetlenül emelnek át az átvevő nyelvbe (jelentésben és alakilag is megtartva az eredeti formáját).

— *Hangalakkölsönzés* – egy idegen szó hangzása kerül át az adott nyelvbe, ennek egyik formája a *visszakölsönzés*, amikor az átadó nyelv visszaveszi a másik nyelvben megváltozott formájú szót.

— *Hibrid kölsönzés* – az átadó nyelv szavának egy része átkerül az átvevő nyelvbe, a szó másik része pedig az átvevő nyelv saját elemeiből származik (ez részfordításként ismert) (Kontra 1981).

— *Jelentéskölsönzés* – ha az átadó és az átvevő nyelvben a szó hangzása és jelentése is hasonló, akkor történik a legkönnyebben (Haugen 1950).

— *Tükörszavak* – olyan származékok vagy összetételek, melyek az átadó nyelv mintájára fordítással jöttek létre. *Tükörkifejezések* a több szóból álló szerkezetek, amelyek felépítésükben és jelentésükben is megfelelnek az átadó nyelvi példának (Benő 2008).

Kódváltások

A kódváltás azt foglalja magába, hogy a kétnyelvű beszélők egy társalgáson belül változtatják a nyelveket. Ez lehet tudatos vagy spontán, illetve gyakran funkcionális célja van, például: érzelmek kifejezése, pontosabb megfogalmazás, vagy akár a partnerhez való igazodás. A kódváltás tehát nem hibás nyelvhasználat, hanem a kétnyelvűség természetes velejárója, ami legtöbbször logikus és szabályszerű (Csernicskó 2010).

Márku Anita (2011; 2013) a kódváltás típusait a kommunikációs, pragmatikai okok alapján három fő kategóriába sorolja: szituatív (helyzethez kötött), kontextuális és metaforikus kódváltás.

- **Szituatív kódváltás** akkor történik, amikor a nyelvváltás a beszédhelyzet megváltozásához kötött, például a beszédpartner, a téma vagy a helyszín változása váltja ki a váltást. Ez a típus társadalmi megegyezésen alapul, és a kommunikáció sikerességét szolgálja.
- **Kontextuális kódváltás** esetén a nyelvváltás nem a helyzet megváltozásához, hanem a beszéd tartalmához, az üzenet személyességéhez vagy a beszélő szándékához igazodik. Ez a típus a beszélő szándékos nyelvválasztását tükrözi, például egy adott gondolat vagy érzelmek kiemelésére.
- **Metaforikus kódváltás** során a nyelvváltás stilisztikai vagy társadalmi funkciót tölt be: kifejezheti a beszélő szolidaritását egy csoporttal, identitását, vagy éppen elhatárolódását másoktól. Ez a típus a társadalmi viszonyokat és attitűdöket jelzi a hallgató számára, például a „mi” és „ők” közötti különbséget hangsúlyozza.

Márku Anita (2013) hangsúlyozza, hogy a kódváltás nem véletlenszerű nyelvi változtatás, hanem tudatos kommunikációs stratégia, amelyet befolyásolnak a nyelvi kompetencia, a társadalmi kontextus és a beszélő szándéka

A kódváltásnak számos típusa van, amelyek különböző kommunikációs és pragmatikai funkciókat töltenek be a beszélő nyelvhasználatában. Márku Anita kutatásai alapján a kódváltás típusai között megkülönböztetünk olyanokat, mint a kitöltés, idézés, fordítás, ismétlés, szolidaritás, kizárás és nyelvi játék.

- **Kitöltés** során a beszélő egy adott nyelvből hiányzó vagy nem jut eszébe megfelelő szó helyett vált át a másik nyelvre, így pótolja a hiányt.
- **Idézés** esetén a beszélő egy másik nyelvű szövegrészt vagy mondatot idéz meg, ezzel hitelesítve vagy kiemelve az üzenetet.
- **Fordítás** során egy mondat vagy kifejezés egyik nyelvről a másikra való átvitel történik, hogy a hallgatóság számára érthetőbbé váljon az üzenet.

- **Ismétlés**kor a beszélő ugyanazt az információt ismétli meg a másik nyelven, hangsúlyozva vagy tisztázva az üzenetet.
- **Szolidaritás** kódváltásakor a beszélő a közösséghez vagy egy adott csoporthoz való tartozását, összetartozását fejezi ki a másik nyelv használatával.
- **Kizárás** funkcióval a kódváltás a beszélő és a hallgatóság közötti határokat jelzi, például egyeseket kizár a kommunikációból.
- **Nyelvi játék** során a kódváltás szórakoztató, kreatív céllal történik, például humor vagy stilisztikai hatás elérése érdekében.

Ezek a kódváltási típusok nemcsak a nyelvi kompetencia és a beszédhelyzet függvényében jelennek meg, hanem a beszélő szándékait, társadalmi attitűdjeit és a közösségi viszonyokat is tükrözik, így komplex kommunikációs stratégiák részei.

Névhasználati sajátosságok

A kárpátaljai névhasználati sajátosságok szorosan kapcsolódnak a régió kétnyelvű vagy többnyelvű nyelvi környezetéhez, ahol a magyar, az ukrán és az orosz nyelv egyaránt jelen van a mindennapi kommunikációban. A kárpátaljai magyar közösségben a névhasználatban is megfigyelhető a nyelvek közötti váltogatás, amely tükrözi a társadalmi és történelmi viszonyokat, valamint a nyelvi jogi helyzeteket. A magyar nevek használata a családi és közösségi szférában erőteljes, ugyanakkor az államnyelv (ukrán) ismerete és használata szükséges a hivatalos ügyintézésben, oktatásban és munkahelyeken, ami a névhasználatban is megjelenik. Gyakori, hogy a személynevek és földrajzi nevek különböző nyelvi változatai párhuzamosan élnek, és a beszélők a kontextustól függően választanak közöttük. Ez a többnyelvű névhasználat nemcsak a nyelvi identitás kifejeződése, hanem a társadalmi alkalmazkodás eszköze is Kárpátalján (Csernicskó szerk. 2010b). Emellett a helyi magyar nyelvjárások sajátosságai, valamint a történelmi nyelvi hatások tovább árnyalják a névhasználati gyakorlatot, ami a kárpátaljai névhasználat egyediségét adja

A kárpátaljai magyarok névhasználatára lényegesen hatott a keleti szláv mintájú, háromelemű névforma (családnév, utónév, apja utónevéből képzett név), amelyet a Szovjetunióhoz csatolás után vezettek be. Például Kiss Rebeka, akinek az apja Kiss Sándor, hivatalosan Kiss Rebeka Alekszandrovicsként szerepelhetett. Ez a forma nemcsak a hivatalos dokumentumokban, hanem a hétköznapi megszólításokban is megnyilvánult, különösen pedagógusok vagy vezető pozíciót betöltő személyek esetében (Beregszászi – Csernicskó 2010).

Azonban idővel a kárpátaljai magyarok magyarosították ezeket: magyar szavakkal alkotva új névformákat, de megtartották a szláv szerkezetet (pl. Tóth Emília Csabáé). Mára már részben beépültek ezek a háromelemű nevek, először a helyi nyelvhasználatban, és hivatalos szövegekben, a későbbiekben pedig már a sajtóban is.

A kárpátaljai magyar névhasználatban a cirill betűs, szláv hagyományokon alapuló anyakönyvezés több problémát vet fel. Elsősorban az okoz nehézséget, hogy a magyar család- és utóneveket a hivatalos okmányokban kizárólag cirill betűkkel, az orosz személynév-használati szabályok szerint rögzítik, ami a háromelemű névforma (családnév, utónév, apai név) alkalmazását jelenti, például *Nagy Béla Sándorovics* formában. Ez a rendszer a magyar nevek eredeti írásmódját nem tükrözi, és a cirill átírás során gyakran az eredetileg különböző magyar nevek azonos formára egyszerűsödnek, például a Soós és Sós, vagy a Kovács és Kováts nevek egyaránt azonos cirill alakot kapnak. Ez a névazonosság torzulásokhoz, azonosítási nehézségekhez vezet (Beregszászi–Csernicskó 2003c, d; 2011).

További problémát jelent, hogy az ukrán állampolgárok útleveleiben a magyar nevek gyakran a személyi igazolványban szereplő, már torzított cirill alakból transliterálódnak vissza latin betűkre, így a hivatalos magyar névforma és az ukrainai dokumentumokban szereplő név között eltérés alakul ki. Ez a helyzet jogi és adminisztratív komplikációkat okoz mind Ukrajnában, mind Magyarországon, például a honosítási eljárások során vagy hivatalos iratok kiállításakor. Az eltérő névformák miatt előfordulhat, hogy egy személynek több neve van: egy hivatalos, cirill betűs, és egy családi, megszokott magyar név, amelyet a közösség használ (Balla 2011, Kovács 2009).

A REGIONÁLIS NYELVHASZNÁLATI SAJÁTOSSÁGOK MEGJELENÉSE A KÖZÖSSÉGI MÉDIAPLATFORMOKON

Az ukrán illetve orosz eredetű átvett szavak előfordulását vizsgálom a Facebook közösségi médiafelületen, különös tekintettel a posztokban és hozzászólásokban megjelenő példákra.

A témával kapcsolatos kutatásokat a hazai nyelvtudományban elsősorban Márku Anita nevéhez szokás kötni (pl. Márku 2015), aki több tanulmányában is részletesen foglalkozik a helyi nyelvhasználat sajátosságaival, valamint az orosz és ukrán nyelvi elemek magyar nyelvű kommunikációba történő beépülésével.

A Facebookon végzett kvalitatív megfigyelések alapján megállapítható, hogy a kölcsönszavak megjelenési aránya számottevő különbséget mutat attól függően, hogy milyen típusú tartalmakban jelennek meg. Ezek a kölcsönszavak legnagyobb arányban inkább az úgynevezett „adok-veszek” típusú, jellemzően kereskedelmi célú facebook-csoportokban fordulnak elő. Ezzel szemben a személyes hírfolyamban található posztokban, valamint az azokhoz kapcsolódó hozzászólásokban jóval ritkábban tapasztalható az ilyen lexikai elemek használata. A jelenség oka részben a kommunikáció céljában keresendő: az adásvételi csoportokban jellemzően tárgyak cseréje, eladása vagy megvásárlása zajlik, így a szókincsben dominánsan főnevek jelennek meg, ahogyan ez egyéb nyelvi szintereken is általános a kölcsönszavak esetében.

A Facebookon használt kölcsönszavak formai megjelenésük szerint két csoportba oszthatóak:

- Az első típusba azok a nyelvi elemek tartoznak, amelyek a magyar szöveg szerves elemeként, kiemelés nélkül jelennek meg, mintegy „természetes” módon illeszkedve a mondat szerkezetbe.
- A második típus esetében a kölcsönszó zárójelben vagy idézőjelben szerepel, gyakran a magyar jelentés-megfelelője kíséretében.

Ez utóbbi forma használata arra utal, hogy a beszélő érzékeli a szó idegenségét, és a valóság hű értelmezés érdekében szükségesnek tartja a magyar megfelelő feltüntetését is.

Az élő nyelv dialektológiai vizsgálatai során már megerősítést nyert, hogy a szókölcsonzés mértéke és a kölcsönszavak előfordulási aránya eltérhet valamely dialektusokban (Csernicskó–Hires 2003: 127).

A gyűjtött anyag képes szótári adatbázisa

amartizátor-lengéscsillapító < ukr., or. амортизатор	Eladó rugók és amartizátor lengőkaral!!! Ára privátban 1 \$ Üzenet Audi
bagázs(nyik)- csomagtér, csomagtartó < ukr., or. багажник	Nincs ütve nincs festve 100%ban Xenon fénycsók új felni (karc mentes) Hangszigetelve 4ajtó bagázs kapot tető Nagyon jó zenével Nem kúpog nem zörög... Tovább
bakál/bákál-söröspohár < ukr., or. бокал	Rendelhető szeptember 25. Sörös bakál 300ml 80hr 🍷
baklászán- padlizsán < ukr., or. баклажан	Kedves ismerőseim! Már kapható nálam ismét palánták : paradicsom, paprika többfajta, zeller, karalábé, baklászán stb., virágok. Nagygejőc. Tel.0506667319
bambula-tökfilkó < ukr. бамбула	A kicsi, bambula, szeretetgombócom végre megállt egy szelfire 🤖🤖🤖 #doberman #dog #loki

beszedka/beszетка-lugas, kerti pavilon, filagória < or. közny. беседка	Beszетка 10 személyes 5800gr . Gyerek játsz ház rendelésre.Tel:0669022973
borscs- borscsleves, ukrán céklaleves < ukr., or. борщ	Fris finom Borscs leves ára 45 gr finom nagyon 🍴 Rendej most 🍴
bulacska-zsemle < ukr., or. булочка	Hamburger bulacska 10 hrn/db Lekváros fornetti 8 hrn/db
butyka– bódé, kalyiba < ukr., or. будка	 Beregszászi Webpiac · Csatlakozom Attila Bodnar · 2022. máj. 24. · 🌐 Kiadó Butyka! 2 méter széles a Beregszászi régi piaco Érdeklődni privát üzenetben!

cseburek–húsos fánk < ukr., or. чебурек	Oksana Petruienets · apr. 3. · 🌐 Cseburek sertéshússal. 🇺🇦 :Recept. 250 g liszt, 110 g víz, 1 tojás, 2 evőkanál olaj, Só ízlés szerints. Ízlés szerint töltve ... Olajban kisütjük ... ❤️🌸🌸🌸
dáváj-adj; indulj, gyerünk, nosza < ukr., or. давай	Papai Gábor · 6 ó. · 🌐 Davaj szabadság! Ez a mese is hogy megváltozott?!? civil kurázsi rajz kommentben
dekret-szülési szabadság < ukr. декретнавідпустка; or. декретныйотпуск	továbbtanulásban vagy épp szakmát szeretnél váltani vagy dekret mellett szeretnél félállásban dolgozni? Sok a kérdés, s nem tudod hogyan, kinél találnád meg.... Akkor ebben tudok segíteni. Ha kíváncsívá tettelek, illetve érdekel a program keress bizalommal 🙌😊 Jacura Renáta +38 0992788838
grecska-hajdinakása < ukr., or. гречка	Krisztina Tári · apr. 15. · 🌐 Grecska (hajdina) imádjuk 😊pörkölt paradicsom uborka. Jó étvágyat mindenkinek. 😊
haluska- galuska, gombóc, knédli < ukr., or. галушка	Ványarci Haluskaesztíval · követem · 2 n. · 🌐 Kedves Vendégeink! 2025. szeptember 13-án, szombaton, sok szeretettel várjuk ismét a haluska-sztrapacska kedvelőket... Tovább

halva- halva < ukr., or. халва – törökméz; halva (keleti édesség)	Friss sütemény ,mèrös tea keksz és finom halva érkezett 😊
herbicide- gyomírtószer < ukr. гербицид; or. гербицид	Herbicide , permetszerek ..
invalid- rokkant, mozgássérült < ukr. інвалід; or. инвалид	Kiss Attila 2019. jan. 14. · 🌐 Kicsit invalid a hóember,,de azééé elmegy!!!
kabinet- szertár, dolgozószoba < ukr. кабінет; or. кабинет	3 n. · 🌐 Eladó nagykabinu JMZ 6-AKL erd 0502217652

kanalizáció-csatornázás, szennyvízhálózat < ukr. каналізація; or. канализация	Dugulás elharítás magas nyomású gépel, kanalizacio csövek lefektetése esővíz csatorna tisztítása bekötése.0951002580
klub(b)- a kárpátaljai magyar nyelvben elsősorban kultúrházak jelenti; klub < ukr., or. клуб	2021. okt. 6. • 🌐 Klub avató ünnepség Batáron! 🇭🇺 🇵🇸
kombájn- aratógép, kombájn < ukr., or. комбайн	Traktor piac Kárpátalján • Csatlakozom ... Mihalcso Zsolti • ápr. 6. • 🌐 Eladó Burgonya vetőgép 500\$, Fortschritt 514 kombájn 6000\$ Érdeklődni tél: 0980609900
kombinzon-kezeslábas < ukr. комбінезон; or. комбинезон	Új kombinzon (transzformersz) áron alul eladó! Ára:200 grv!

koncentrát-koncentrátum, sűrítmény < ukr., or. концентрат	ingyen ... Nagyobb mennyiség (5 zsák)koncentrát vásárlásak 5% kedvezményt biztosítunk. 📢 TELEFON : 024/4883-051 1 1 megos
korobka-doboz, tojástartó < ukr., or. коробка	Eladó Lada vagy csere Lu szekere 2105. evjarat 1987 motor 2106 koropka 4 váltó hegeszteni nem kel festni nem kel Ferenc Ruzsin 7 ó. • 📷 Eladó Lada kuzo motor nincs.
kuzó-teherautó billenőplatója < or. кyзoв	Eladó Lada kuzo motor nincs. Timea Marozsi ápr. 1. • 📷 Sziasztok mátlól újra kapható Kvász és Limonádé

májka-trikó, sportmez < ukr., or. майка	6 n. • 2 Férfi májka - 200gr
marsutka-iránytaxi < ukr., or. közny. маршрутка	Csatlakozom Шуберт Агнеш • ápr. 14. • Hali-halo, tudja valaki, van éjszaka közvetlen marsutka Kutaisi reptérrel Borjomiba? Kösz. Tetszik Hozzászólás Küldés Megosztás
murok/murkó-sárgarépa, nyelvjárás múrok < or. морковь	Volgya Birtok 2024. febr. 10. • Natúr gyümölcs levek Alma múrok Alma szőlő... Tovább
optom-nagyban, nagy tételben < ukr., or. ОПТОМ	Lila fokhagyma eladó 1kg 90 hr optomba pedig 70 gr 90 \$ Lila fokhagyma eladó 1kg 90 hr opto... Üzenet
paszport-személyigazolvány < ukr., or. паспорт	KOLCSEY FERENC SZAKKOLLEGIUM :))) Vámossy-Dobzsenecky Krisztina • 2021. okt. 7. • Hudák Atilla + 3

pasztelin-gyurma < ukr. пластилін; or. пластилин	 Csatlakozom Éva Horváth · máj. 7. · 🌐 🟡 Rendelhető Május 12 ✅ Pasztelin95hr 🛒
pácska/pácski-köteg, csomag < ukr., or. пачка	 Viktoria Domokos 2024. ápr. 26. · 🌐 Sziasztok van három pácska dada pelusom nekünk már nincs rá szükség 300gr ha kell valakinek írjon!
pápka-mappa, irattartó < ukr., or. папка	 ✅ Pápka A5 Szín nem választható 25hr 🐛
pászka- Húsvétkor a zsidóknál kenyér helyett sütött kovásztalan vékony tészta; a Húsvéti ünnep maga < ukr. козну. паска (пасхальнийхліб); or. пасхальныйхлеб	 MINI ABC ápr. 14. · 🌐 Lehet iratkozni az ünnepre kenyérre és pászkára! Hogy senki ne maradjon kenyér nélkül! 😊

pászol-megfelel < ukr. пасувати, or. пасовать	ROMAKOMI ADOR-VESZER · Csatlakozom Imola Porombovics · ápr. 10. · Eladó ez a szép és jó állapotu elsőáldozási ruha, 9-10 éves, enyhén erősebb testalkatu gyerekek is pászol. Varratva volt. Coole Germeringer · Csatlakozom Imola Porombovics · ápr. 10. ·
pelmenyi-húsos derelye, hússal töltött barátfüle < ukr. пельмені; or. пельмени	19 ó. · Házi pelmenyi sokak kedvence 🍴👍👍👍
pereszicskások-határsértő < ukr. пересічник; or. пересечник	Kiss Laszlo Attila Vári meg a pereszicskások is jöhetnek holnap. Mindenkinek jobb lenne 1 ó. · Tetszik · Válasz · 3
platform- felület, platform < ukr., or. платформа	Menissa Demeter · Karpatai online kereskedés 21 p. · Eladó szexi piros bokacsizma, Eleg kenyelmes (platforma kb 4-5cm, sarka 10-cm kb)de akit nagyon érdekel megmèrem 😊 párszor viselt szép állapotban van.,36mèret
povorot-index, fordulat < ukr., or. поворот	Rejplik Sandor 1 ó. · Dercen Fornos környékén elhagytam ennek a povorotlámpának a párját ha valaki megtalálnám jelezze

pricep-pótkocsi < or. прицеп	Szabolcs Seres · febr. 21. · 🌐 Elado gyári pricep burit is jo állapotban van érdeklőd 0975276801
prikol-vicces, mókás < or. прикол	#AmikorLondon egyik boltjában megtalálod gyermekkorod egyik kedvenc táblás csokiját 😊 😂😂 na az a nem mindegy 😂😂😂 és a téren az „Ellopták az oroszok a tankot,, c. Nóta szól.....😂😂😂😂😂😂😂😂😂 na az a prikol 😂😂😂😂😂😂😂😂
pufájka-vattakabát, vattaruha; kötött alsóruha, trikó < or. фуфайка	Csatiakozom Benjamin Gábor · ápr. 1. · 🌐 2db 56 os pufajka 4500/db Kabát/zubbony 56 os 3500/db Kabát /zubbony 54 es 3500 Kabát /zubbony 56 os (régi logós) 4500/db Pulóverek 58 3db 1 db póló 2500 Több vásárlás esetén kedvezmény.
razkláduska-pótágy, pihenőágy < ukr. розкладачка, or. розкладушка	Vendégszoba Kárpátalján Hozzuk a razkláduskát és elalszol rajta kényelmesen

remont-javítás, rendbehozatal, szerelés < ukr., or. ремонт	Eladó zsiguli 7_es felső suppos 3mas motor 5 sebességes 96_os évjáratú most volt kapitális remonton kúzója. Az ára 24000 hrivnya de alkuképes. Több infó privátban
sáski-dámajáték < azukr., or. шашки	2024. júl. 10. • 🌐 Sakk sáski játék 40 gr-tól 275 gr-ig
sáslik/saslik- rablólócsó < ukr., or. шашлик	Isteni finom saslik kapható máától nálunk Várunk mindenkit szeretettel! 🍷🍷🍷😊😊😊 😊 Від сьогодні в нас є дуже смачний шашлик Чекаємо на Вас! 🍷🍷🍷😊😊😊 Fordítás megtekintése
sláng-locsolócső, tömlő < ukr., or. шланг	3 p. • 🌐 Ehez hasonló gumi slángot venne realis áron. Minimum 80mm.

szitka/szetka-háló, hálóból készült tasak < ukr. сітка; or. cerka	 150 грн. 80*270 cm.szitka függő hinta 150 hr. Beregszász, Zakarpats'Ka Oblast', Ukraine Üzenet
szoljárka-gázolaj, üzemanyag < ukr., or. солярка	Eladó mercedes kevés fogyasztású 2literes sima dízzel 5liter szolyarkat eszik 100 kilométeren. Papírja minden rendben van. Tökéletesen működik. Az ára 1200dollar csere is érdekel. Több információ privátban.
szotek-földrészleg < ukr. сотий, or. сотый	Eladó összkomfortos családi ház, 8 szotekes nagy ház, 2 csaladra való. Helyileg Beregszászban található, Építész utca 1/1. Tel:0955714922
sztákáncsik-üvegpohár < ukr. склянка, or. стакан	Chizayban sem töltenek szebb pohárba 😊 Köszí a képet Pali 😊 - Vágjad öntsed brát! 69 3 hozzászólás • 7 megosztás

szuvenyír-emléktárgy készítő üzem < ukr. сувенір; or. сувенир	Hedvig Ott 3 n. · 🌐 Bajaiaknak szuvenyír! 🤔🤔
tumbocska-éjjeliszekrény < ukr., or. тумбочка	 500 UAH · Мукачівський район (ELADVA) tumbocska 1
tupoj-buta, életlen, hülye < ukr. тупий, or. тупой	Lelkes rajongó Zoltán Zsolt Böszörményi A csávó eltévesztette a házszámot. Ukrajnában koldulni ? Ez az év legnagyobb tupojsága 12 p. Tetszik Válasz
turnyik-nyújtó < ukr., or. турник	álíthatós fekpád, 1 kezes súly szétszedhetős, nagy súly, Has pad, fali turnyik húzószkodó 3 fogásba, és fekvő támasz cső. Minden új. Komojtalan emberek, okosok kérem nefáraszanak köszönöm. Ár 15000 gr egybe.

usanka-füles téli sapka < or. ушанка	sosem hordott Missq ruha, valamit baseball sapka és egy usanka, és egy temus fürdőruha. A méretek vegyesek, van ami M-es de L-es méretre is simán jó, a többi L-es méret. Az összes ruhát EGYBEN szeretném odaadni, én szeretnék választani. Cserébe két csomag illatos Zewa zsepit szeretnék kérni. Privátba légydzi ne írjatok mert egy csomószor az engedélykérések közé megy és nem veszem észre.
varenyiki-krumplis derelye < ukr. вареники, or. варенікі	 youtube.com Kölcsey Koli 1.rész-Varenyiki ala Anna Emília Kállai + 9 1 megosztás
ZNO- külső független érettségi tesztelés < ukr. ЗНО =зовнішнє незалежне оцінювання	
zsurnalista-újságíró < ukr. журналіст; or. журналист	 kiszo.net Milyen a kárpátaljai horgász? Szociográfia a „fizető” tavak partján Az idei nyár a T...

A gyűjtött anyag elemző bemutatása

A kölcsönszavak vizsgálata során jól megfigyelhető, hogy a kárpátaljai magyar nyelvhasználatban mindenek előtt az ukrán és orosz nyelvek hatása érvényesül. A szóanyag döntő többsége e két nyelvből származik, és természetesen nem ritka, hogy egy-egy kifejezés egyszerre mindkét forrásnyelvben jelen van, ami a kétnyelvű nyelvi közeg sajátosságaiból adódik. A szavak funkcionálisan beépültek a magyar nyelvváltozatba, használatuk gyakran nem is tudatosul a beszélőkben úgy, mint idegen eredetű elem.

Tematikus szempontból a legtöbb átvett szó a hétköznapi élet praktikus területeihez kapcsolódik. Különösen sok kifejezés vonatkozik az ételek és italok világára (*varenyiki, pelmenyi, borscs, kvász* stb.), valamint a ruházkodásra (*pufajka, usanka, kombinzon*). Ezek a szavak nem csupán nyelvi, hanem kulturális lenyomatok is, hiszen olyan tárgyakat, ételféleségeket vagy szokásokat neveznek meg, amelyek az orosz és ukrán kultúrkörben hétköznapiak, illetve az együttélés során a magyar anyanyelvű közösségek is átvették őket.

Hasonlóképp jelentős mennyiségű kölcsönszó kötődik a lakókörnyezethez és háztartási eszközökhöz (*tumbocska, korobka, kabinet*), illetve a közlekedéshez és a technikai világ fogalmaihoz (*pricep, marsutka, kombájn, amartizátor*). Ez a tendencia arra utal, hogy a nyelvi kontaktus jellemzően ott jelenik meg legerősebben, ahol valamilyen új tárgyi kultúra vagy fogalom ismerete válik szükségessé, s erre a magyar nyelvben addig nem létezett megfelelő kifejezés.

Szófaji szempontból a vizsgált kölcsönszavak döntő többsége főnév. Ez nem meglepő, hiszen a legtöbb átvétel konkrét dolgokra, eszközökre, ételekre vagy fogalmakra vonatkozik. Elvértve ugyan, de előfordulnak más szófajú átvételek is: például a *pászol* igei használata ('megfelel'), vagy a *dáváj* mint felszólító formula. Emellett néhány szleng vagy stilisztikailag jelölt kifejezés is jelen van (*prikol, bambula, bagázs*), amelyek különösen a fiatalabb beszélők nyelvhasználatában terjedtek el, gyakran humoros vagy ironikus töltettel.

Összegzésként elmondható tehát, hogy a kárpátaljai magyarban fellelhető ukrán és orosz kölcsönszók zöme a praktikus nyelvhasználat szókészletében jelent meg, túlnyomórészt főnévi alakban. Ezek a szavak nemcsak a nyelvi szükségszerűség miatt kerültek be a magyarba, hanem sokszor a kulturális közelség, a közös történelmi-társadalmi háttér és a kétnyelvűség természetes következményeként váltak a regionális nyelvváltozat szerves részévé.

ÖSSZEFOGLALÁS

A dolgozat célja az volt, hogy bemutassa, milyen módon jelennek meg a regionális nyelvhasználati sajátosságok a közösségi médiaplatformokon, illetve ezek hogyan hatnak az online kommunikációra. A nyelv nem csupán az önkifejezés eszköze, hanem az identitás meghatározó eleme is, ezáltal különösen fontos megvizsgálni, miként maradnak meg és formálódnak a nyelvjárási és regionális nyelvi sajátosságok az online térben.

Áttekintés található a dolgozat első felében a kommunikáció fogalmáról és történeti fejlődéséről, különös tekintettel a digitális kommunikációra és annak eszközeire. A digitális nyelvhasználat sajátosságait elemezve kitértem a közösségi média szerepére, valamint a nyelvi kreativitás megnyilvánulási formáira, amelyek a hagyományos nyelvi normák fellazulásához vezettek.

Továbbiakban összefoglalóan a nyelvváltozatok és a dialektusok szerepére a digitális kommunikációban, különös figyelmet fordítva a szlengre, a digilektus jelenségére és a netnyelvészeti kutatási eredményeire. Ezek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy jobban megértsük az online tér sajátos nyelvhasználatát, ahol a rövidítés, az új szóképzés és az angolból átvett elemek gyakran keverednek a helyi nyelvváltozatokkal.

A második felében megtalálható a kétnyelvűség fogalma és típusai, különös hangsúlyt fektetve a kárpátaljai magyar közösség nyelvhasználatára. A kárpátaljai magyar nyelvjárások és a kétnyelvű környezetben kialakult nyelvi sajátosságok – például az ukrán, orosz és magyar elemek keveredése, a háromelemű névhasználat vagy az átültetett szláv névalakok – olyan egyedi nyelvi formákat eredményeztek, amelyek a közösségi médiában is tetten érhetők.

Az elemzések alapján megállapítható, hogy a közösségi médiaplatformok tehát nem csupán kommunikációs eszközök, hanem nyelvi és kulturális terek is, ahol a nyelvi sokszínűség és a helyi sajátosságok továbbélnak és új formában fejlődnek tovább.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Andersson, Lars-Gunnar–Trudgill, Peter 1999. A szleng. In: Fenyvesi Anna, Kis Tamás, Várnai Judit Szilvia (szerk.): *Mi a szleng?* (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 3. szám.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 247–60
- Andó Éva 2010. E-nyelv – netbeszéd. Az elektronikus kommunikáció nyelvi jellemzői. *Tudományos közlemények*. 23. sz. / 2010. 31–46.
- Balázs Géza 2005. Az internetkorszak kommunikációja. (In: Balázs Géza- Bódi Zoltán szerk.: *Az internetkorszak kommunikációja. Tanulmányok.*) Gondolat-Infonia, Budapest, 25-57.
- Balázs Géza 2010. Az új médiumok retorikája. [ME.dok]. *Média-Történet-Kommunikáció*. V. évfolyam 4. szám. Kolozsvár. 5–16.
- Balázs Géza 2023a. *Az internet népe*. Internet – társadalom – kultúra – nyelv. A kulturális és a tervezett evolúció határán. Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest.
- Balázs Géza 2023b. Az online tér hatása a beszélt és az írott magyar nyelvre. Nemzeti Média- és Hírközlési Hivatal.
- Balla Andrea 2011. A rendszerváltások következményei a kárpátaljai magyar személynévhasználatban. In: *Nyelvi mítoszok, ideológiák, nyelvpolitika és nyelvi emberi jogok Közép-Európában elméletben és gyakorlatban* A 16. Élőnyelvi Konferencia előadásai. Szerkesztette: Hires-László Kornélia, Karmacs Zoltán, Márku Anita. Tinta Könyvkiadó II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Intézete Budapest–Beregszász, 2011. 394–397.
- Balogh Lajos–Heltainé Nagy Erzsébet 1992. Hátravetett ígekötő. *Magyar Nyelvőr*, 116. évf. 4. sz. / 1992, 485–487.
- Balogh Lajos 1993. Néhány megjegyzés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatról. *Magyar Nyelv*. 89. évf. 2. sz. / 1993, 225–229.
- Balogh Lajos 1994. A magyar nyelv Kárpátalján. *Magyar Nyelvőr*, 118. évf. 2. sz. / 1994, 26–38.
- Balogh Lajos 2004. A kettőshangzók fonológiai státusza a kárpátaljai Dercen nyelvjárásában. In: P. Lakatos Ilona–T. Károlyi Margit szerk. *Nyelvvesztés, nyelvjárásvesztés, nyelvcseré*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 192–194.
- Bartha Csilla 1996. A társadalmi kétnyelvűség típusai és főbb vizsgálati kérdései. *Magyar Nyelvőr* 120: 263-282.

- Bányász Péter 2018. *Közösségi média és közszolgálat*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest.
- Bárczi Géza 1932. A „pesti nyelv”. Magyar Nyelvtudományi Közlemények. 29. sz. Budapest.
- Benő Attila 2008. *Kontaktológia. A nyelvi kapcsolatok alapfogalmai*. Egyetemi Műhely Kiadó Bolyai Társaság – Kolozsvár.
- Beregszászi Anikó –Csernicskó István 2003a. A kétnyelvűség típusai a kárpátaljai magyar közösségben. In. Csernicskó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, 34–42.
- Beregszászi Anikó–Csernicskó István 2003b. A kétnyelvűség (bilingvizmus) fogalma. In. Csernicskó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, 28–31.
- Beregszászi Anikó–Csernicskó István 2003c: A kárpátaljai magyar személynévhasználat sajátosságai. — In. Csernicskó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, 153–163.
- Beregszászi Anikó–Csernicskó István 2003d: Pragmatikai eltérések — In. Csernicskó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, 163–169.
- Beregszászi Anikó–Csernicskó István 2011: A kárpátaljai magyar személynevek átírásának és használatának kérdésköréről. — In. *Magyar Nyelvőr* 135. évf. 4. sz., 414–422.
- Beregszászi Anikó – Csernicskó István 2007. A kárpátaljai magyar nyelvjárásokról. In: Csernicskó István – Márku Anita szerk. „*Hiába repülsz te akárhová...*” Segédkönyv a kárpátaljai magyar nyelvjárások tanulmányozásához PoliPrint Ungvár.
- Beregszászi Anikó – Csernicskó István 2010. A névhasználati és megszólítási szokások. In. Csernicskó István (szerk.) *Megtart a szó. Hasznosítható ismeretek a kárpátaljai magyar nyelvhasználatról*. MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság - Hodinka Antal Intézet. Budapest-Beregszász.
- Bódi Zoltán 2021. A közösségi hálózatok szerepe az identitás formálódásában. *EphemerisHungarologica*, 2021. № 1., 5–17.
- Bódi Zoltán 2004a. *A szóbeliség kifejeződése az internetes kommunikációban*. Információs Társadalom IV, 1. szám (2004): 26–38.
- Bódi Zoltán 2004b. Az írás és beszéd viszonya az internetes interakciókban. *Magyar Nyelvőr* 128. évf. 3. szám. 286-294.

- Bódi Zoltán 2004c. *A világháló nyelve. Internetezők és internetes nyelvhasználat a magyar társadalomban*. Budapest, Gondolat Kiadó.
- Bódi Zoltán 2010. Kommunikációs stratégiák az információs társadalomban. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények*, Miskolc V. évf. 1. szám. 65–73.
- Bódi Zoltán 2015. Az internetes nyelvváltozatokról. *e-nyelvmagazin.hu*
https://epa.oszk.hu/02200/02263/00025/pdf/EPA02263_enyelv_2015_03_02.pdf
 (Megtekintve: 2025. 04. 18)
- Buda Béla 1986. *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei*. Budapest, Animula Kiadó.
- Coleman, Julie 2012. Angol szleng- és tolvajnyelvi szótárak. In: Szabó Dávid és Kis Tamás szerk. *Szleng és lexikográfia*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 111–147.
- Crystal, David 1998. A nyelv enciklopédiája. Osiris, Budapest.
- Crystal, David 2001. *Language and the Internet*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Csernicskó István 1997. Amit a kárpátaljai magyar kétnyelvűségről tudunk. In: *Szavak-Nevek- Szótárak Írások Kiss Lajos 75. születésnapjára*. Kiss Gábor és Zaicz Gábor szerk. A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete Budapest, 88–92.
- Csernicskó István 1998. *A magyar nyelv Ukrajnában (Kárpátalján)*. Budapest: Osiris Kiadó – MTA Kisebbségkutató Műhely
- Csernicskó István 2003. A kárpátaljai magyar lakosság által használt orosz nyelvváltozatok. In: Csernicskó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, 66–67.
- Csernicskó István–Hires Kornélia 2003. A kölcsönzés In: Csernicskó István szerk. *A mi szavunk járása. Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Beregszász: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, 125–138.
- Csernicskó István – MelnykSvitlana 2007. Az ukrainai kisebbségek és a nyelvi oktatás. In: Orosz Ildikó szerk., *Magyarok a Tisza-forrás környékén. A felső-Tisza-vidéki magyarok anyanyelvi-oktatási helyzete egy kutatás tükrében*. PoliPrint, Ungvár 2007. 120–148.
- Csernicskó István 2008. Nyelv és azonosságtudat összefüggései a kárpátaljai magyar közösségben In: Fedinec Csilla szerk. *Értékek, dimenziók a magyarságkutatásban* Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság Budapest. 153–170.

- Csernicskó István 2009. Nyelv, oktatás és azonosságtudat összefüggései Ukrajnában. In: Karmacs Zoltán és Márku Anita szerk. *Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI. században*. PoliPrint, Ungvár. 26–33.
- Csernicskó István–Göncz Lajos 2009. *Tannyelvválasztás a kisebbségi régiókban: Útmutató kárpátaljai magyar szülőknek és pedagógusoknak*. Kiadta a Magyar Köztársaság Miniszterelnöki Hivatala.
- Csernicskó István (szerk.) 2010a. *Megtart a szó. Hasznosítható ismeretek a kárpátaljai magyar nyelvhasználatról*. MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság - Hodinka Antal Intézet. Budapest-Beregszász.
- Csernicskó István (szerk.) 2010b. *Nyelvek, emberek, helyzetek. A magyar, ukrán és orosz nyelv használata a kárpátaljai magyar közösségben*. PoliPrint Kft. Ungvár
- Csúry Bálint 1929a. Magánhangzók elisíój a tiszaháti és ugocsa nyelvjárásban. *Magyar Nyelv* 25. köt. 5-6. sz. / 1929, 163–73.
- Csúry Bálint 1929b. Pótló megjegyzések a tiszaháti és ugocsa elisíóhoz. *Magyar Nyelv* 25. köt. 9-10. sz. / 1929, 343–345.
- Érsok Nikolett Ágnes: Sömös, sumus, írj vissza. *Magyar Nyelvőr* 128. évf. 3. szám. 294–313.
- Fercsik Erzsébet – Raátz Judit 2018. *Kommunikáció és nyelvhasználat*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Forgács József 2001. *A társas érintkezés pszichológiája*. Kairosz Kiadó.
- Funk, Fritz 2004. *Könyvismeret. Könyvtörténeti áttekintés*. Osiris kézikönyvek. Osiris Kiadó, Budapest.
- Gazdag Vilmos 2011. Az ukrán tannyelvű iskolák magyar tanulóinak nyelvhasználata, különös tekintettel a keleti szláv kölcsönszavak fokozott használatára. In: *Nyelvi mítoszok, ideológiák, nyelvpolitika és nyelvi emberi jogok Közép-Európában elméletben és gyakorlatban*. A 16. Élőnyelvi Konferencia előadásai Szerkesztette: Hires-László Kornélia, Karmacs Zoltán, Márku Anita Tinta Könyvkiadó II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Intézete Budapest – Beregszász, 2011. 355–363.
- Gazdag Vilmos 2012. Másodnyelvi elemek a kárpátaljai Beregvidék magyar lakosságának nyelvhasználatában. In: Bárdosi Vilmos szerk. *A szótól a szövegig az MTA Modern Filológiai Társasága tudományos konferenciájának előadásai Budapest, 2011. jún. 21-22*. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához sorozat 137. tagja. Tinta Kiadó Budapest, 75–86.
- Gazdag Vilmos 2016. *Keleti szláv kölcsönszók a kárpátaljai magyar facebookozók nyelvhasználatában*. Autdor-Shark kiadó, Ungvár.

- Gazdag Vilmos 2021: *Szláv elemek a kárpátaljai Beregszászi járás magyar nyelvjárásaiban*. Törökbálint: Termini Egyesület.
- Haugen Einar 1950. The analysis of linguistic borrowing. *Language* 1950. vol 26. №2.
- Hollós János 2013. *Bevezetés a kommunikációelméletbe. A hírek értéke*. Az ékesszólás kiskönyvtára 24. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Horváth Katalin 1976. *A kárpátontúli magyar nyelvjárások magánhangzórendszere*. Az USZSZK Felső- és Szakközépoktatásügyi Minisztériuma – Uzshorodi Állami Egyetem, Ungvár.
- Horváth Katalin–Lizanec Péter 1993. A kárpátaljai magyar nyelvjárások főbb sajátosságairól. Lizanec Péter–Horváth Katalin szerk. *Az ungvári hungarológiai intézet tudományos gyűjteménye*. Intermix Kiadó, Ungvár– Budapest.
- Horváth Katalin 1998. A zárt í-zés jelenségről a kárpátaljai magyar nyelvjárásokban. In: Szabó Géza–Molnár Zoltán szerk. *III. Dialektológiai Szimpozion*. Szombathely, A Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékének Kiadványai II. 262–265.
- Horváth Katalin 2000. A zárt í-zés jelensége a kárpátaljai magyar nyelvjárásokban. *Наукowyй вісник Ужгородського університету. Серія Філологія*. №5. Uzshorod.
- Imre Samu 1971. *A mai magyar nyelvjárások rendszere*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Juhász Dezső 2001. A magyar nyelvjárások területi egységei. In: Kiss Jenő szerk., Magyar dialektológia. In: Kiss Jenő (szerk.) *Magyar Dialektológia*. Osiris Kiadó, Budapest, 262–316.
- Julesz Máté 2008. Az internetes kölcsönhatások normatív jellegzetességei. *Jel-Kép*, 2008. 4. szám. 47–62
- Karmacs Zoltán 2007. Kétnyelvűség és nyelvelsajátítás. Rákóczi füzetek XXV. PoliPrint, Ungvár.
- Kis Tamás 1997. Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához. In: Kis Tamás (szerk.) *A szlengkutatás útjai és lehetőségei*. (Szlengkutatás 1.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- Kis Tamás 2006. *Nyelvi univerzálé-e a szleng?* Url: https://mnytud.arts.unideb.hu/szleng/tanulmanyok/szluniv_hun.htm
- Kis Tamás 2012. A magyar szlengszótárakról. In: Szabó Dávid és Kis Tamás szerk. *Szleng és lexikográfia*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 7–53.
- Kiss Jenő 1994. Magyar anyanyelvűek- magyar nyelvhasználat. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 112-113.
- Kiss Jenő szerk. 2001. *Magyar Dialektológia*. Osiris Kiadó, Budapest.

- Kiss Jenő 2002. Társadalom és nyelvhasználat Szociolingvisztikai alapfogalmak. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Klausz Melinda – Sáringer Viktória 2022. Újgenerációs közösségi média felületek és kommunikáció. Kozossegi-Media.com
- Kontra Miklós 1981. A nyelvek közötti érintkezés néhány kérdéséről, különös tekintettel „elangolosodó” orvosi nyelvünkre. *Nyelvtudományi Értekezések*. 109. sz. Akadémiai kiadó, Budapest.
- Kótyuk István 1990. A zárt í-zés az ungi nyelvjárásban. In: Jakab László– Keresztes László–Kiss Antal–Maticsák Sándor szerk. *Congressus septimus internationalis fenno-ugristarum. 3A. Sessiones sectionum dissertationes. Linguistica*. Debrecen, 267–271.
- Kovács András 2009. Az ukrain névadás jogi háttéréről. — In: Karmacs Zoltán és Márku Anita szerk. *Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI. században*. Ungvár: PoliPrint. 71–74.
- Lizanec Petro–Horváth Katalin 1982. A kárpátontúli magyar nyelvjárások főbb sajátosságairól. *Magyar Nyelvjárások* 24. köt. / 1982, 3–18.
- Márku Anita 2011. A kódváltás pragmatikai okai, megítélése a kárpátaljai magyarok körében. *Alkalmazott Nyelvtudomány*. XI. évfolyam 1-2. szám. 115–134.
- Márku Anita 2013. „PoZákárpátszki”. *Kétnyelvűség, kétnyelvűségi hatások és kétnyelvű kommunikációs stratégiák a kárpátaljai magyar közösségben*. Ungvár, Lira Poligráfcentrum.
- Márku Anita 2015. Az internetes nyelvhasználat kutatásának lehetőségei a kárpátaljai magyarok gyakorlóközösségeiben. In: Márku Anita és Hires László Kornélia szerk. *Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép*. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont Kutatásaiból. Autdor-Shark, Ungvár. 71–88.
- Molnár Anita 2009a. Tannyelv és nemzeti identitás kapcsolata egy 2006-os felmérés tükrében. In: Karmacs Zoltán és Márku Anita szerk. *Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI. században*. Ungvár: PoliPrint. 122–127.
- Molnár Anita 2009b. Tannyelv, nemzeti identitás és a nyelvek presztízse – egy Kárpátalján végzett kutatás margójára. In: Borbély Anna, VančónéKremmer Ildikó és Hattyár Helga szerk. *Nyelvideológiák, nyelvi attitűdök és sztereotípiák*. Budapest–Dunaszerdahely–Nyitra: MTA Nyelvtudományi Intézet, Gramma Nyelvi Iroda, Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kar, Tinta Kiadó. 439–446.
- Molnár Anita 2010. Magyar vagy ukrán tannyelvű iskola? A tannyelv lehetséges következményeiről Kárpátalján. In: *Határhelyzetek III. Önmeghatározási kísérletek*:

- hagyományörzéstől a nyelvi identitásig*. Szerkesztő: Fábri István – Kötél Emőke
Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium Budapest, 186–212.
- Nyíri Kristóf (összeállította) 2010. *Mobilvilág. A kapcsolat és közösség új élményei*.
Budapest, Magyar Telecom Nyrt.
- Nyíró András 1997. *Internetto zsargon*. IDG Lapkiadó, Budapest.
- Ong, Walter J. 2010. *Szóbeliség és írásbeliség. A szó technologizálása*. Alkalmazott
Kommunikációtudományi Intézet - Gondolat Kiadó Budapest.
- Orosz Ildikó 2010. A magyar anyanyelvű/anyanyelvi oktatás és képzés helyzete
Kárpátalján (1991–2010). In: *A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Lehoczky Tivadar Intézetének tanulmánygyűjteménye*, 87–137.
- Orbán-Lembrik Lília – Orosz Ildikó 2021. *A kommunikáció pszichológiai-
pedagógiai útvesztői*. Monográfia. II. RF KMF – „RIK-U” Kft. Beregszász–Ungvár.
- P. Lakatos Ilona- T. Károlyi Margit 2002. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén a 80-
as, 90-es években végzett nyelvjárási kutatások tapasztalatai. In: P. Lakatos Ilona
szerk. *Mutatványok a hármasszár határ menti nyelvhasználat kutatásából*, 27-33.
Nyíregyháza: Bessenyei György Könyvkiadó.
- Parapatics Andrea 2016. A nyelvjárások írásbeliségéről fiatalok nyelvhasználatában. In:
Károly Krisztina & Homonnay Zoltán (szerk.): *Kutatások és jó gyakorlatok a
tanárképzés tudós műhelyéből*, 94–109. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Parapatics Andrea 2019. Változó attitűdök a szleng használatában. *Iskolakultúra* 29/10: 66–84.
- Parapatics Andrea 2020. A magyar nyelv regionalitása és a köznevelés. Tények,
problémák, javaslatok. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Péter Mihály 1980. Szleng és költői nyelvhasználat. *Magyar Nyelvőr* 104: 273–81.
- Prószéky Gábor 2015. A számítógép, az elektronikus kommunikáció és az internet hatása.
In: Tolcsvai Nagy Gáborszerk. *A magyar nyelv jelene és jövője*. Gondolat Kiadó,
Budapest, 321–336.
- Rot Sándor 1967 = Rot, A. Magyar–ukrán és ukrán–magyar kétnyelvűség Kárpát-
Ukrajnában. *Magyar Nyelvőr* 91. évf. 2. sz. / 1967, 185–191.
- Rot Sándor 1968 = Rot Alexander. *A magyar nyelv fejlődése. A magyar keleti szláv nyelvi
kapcsolatok*. Kijev–Uzsgorod: RagyanszkaSkola.
- Séra Magdolna 2010. Érvek és ellenérvek az iskolai tananyelv-választásban (avagy az
oktatáspolitikai változások hatása a kárpátaljai magyar közösségre irányított
beszélgetések alapján). In: *Határhelyzetek III. Önmeghatározási kísérletek*:

- hagyományőrzéstől a nyelvi identitásig*. Szerkesztő: Fábri István – Kötél Emőke
Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium Budapest, 161–185.
- Szeli Katalin 2002. A 21. századi kommunikáció új útjai. Megújuló kognitív struktúrák és átfarmálódó közösségi viszonyrendszerek. *Információs Társadalom* 2002. 2. évf. 2. sz.
- Tófalvy Tamás 2017. *A digitális jó és rossz születése*. Technológia, kultúra és az újságírás 21. századi átalakulása. L'Harmattan Kiadó.
- Trudgill, Peter 1997. *Bevezetés a nyelv és társadalom tanulmányozásába*. JGYTF Kiadó, Szeged.
- Veszelszki Ágnes 2006. Az sms nyelvhasználatának extralingvális és intralingvális vizsgálata. Szakdolgozat, kézirat. ELTE BTK, Budapest.
- Veszelszki Ágnes 2010. Úton – a digilektus és a dialóguslevelek. In: Balázs Géza, H. Varga Gyula szerk. *Az utazás szemiotikája*. Budapest: Magyar Szemiotikai Társaság; Eger: Líceum Kiadó. 286–298.
- Veszelszki Ágnes 2011. Az infokommunikációs technológia hatása a nyelvre. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest.
- Veszelszki Ágnes szerk. 2012. *Netszótár. @-tól a Zuckerbergnetig*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
- Veszelszki Ágnes 2013. Digilektus és netszótár. *Irodalomismeret*, 2013/1. 184–197.
- Veszelszki Ágnes 2015. Megfontolások a digitális kommunikáció pragmatikai leírásához. In: Bárdosi Vilmos (szerk.): *A nyelvi pragmatika kérdései szinkrón és diakrón megközelítésben*. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 169. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 239–251.
- Veszelszki Ágnes 2017. *Netnyelvészet. Bevezetés az internet nyelvhasználatába*. Budapest, L'Harmattan Kiadó.
- Zoltán András 2003. A Szovjetunió és a posztsovjét térség etnolingvisztikai problémái. *Kisebbségkutatás Minorities Studies And Reviews* 12. évf. 2003. 1. szám, 226–229.
- URL1: http://komnev.hu/wp-content/uploads/2023/05/TK_15.pdf (Megtekintve: 2025.04.20)
- URL2: <https://onlineplatformok.hu/files/6b06653a-1374-4684-9051-9d6a5152e3f3.pdf> (Megtekintve: 2025.04. 22)
- URL3: http://users.atw.hu/wenczelimre/ny/a_nyelvujitas.html (Megtekintve: 2025. 04.23)
- URL4: <https://e-nyelv.hu/2018-03-21/idegen-szavak-fonetikus-atirasa-2/> (Megtekintve: 2025.04.23)

РЕЗЮМЕ

Мета цієї роботи - показати, як регіональні особливості використання мови відображаються на платформах соціальних мереж і як вони впливають на онлайн-комунікацію. Мова є не лише засобом самовираження, але й визначальним елементом ідентичності, що робить особливо важливим вивчення того, як діалектні та регіональні мовні особливості зберігаються та формуються в онлайн-просторі.

У першій частині статті подано огляд концепції комунікації та її історичного розвитку, з особливим акцентом на цифрову комунікацію та її інструменти. Роль соціальних медіа та прояви лінгвістичної творчості, що призвели до руйнування традиційних мовних норм, проаналізовано в контексті використання цифрової мови.

У другій частині роботи розглянуто поняття та типи білінгвізму, з особливим акцентом на використанні мови угорською громадою Закарпаття. Угорські діалекти Закарпаття та мовні особливості двомовного середовища, такі як змішування українських, російських та угорських елементів, використання тримовних імен або транспонованих слов'янських імен, призвели до виникнення унікальних мовних форм, які можна спостерігати в соціальних мережах.

Аналіз показує, що соціальні медіа-платформи є не лише інструментом комунікації, але й мовним та культурним простором, де мовне розмаїття та місцева специфіка увічнюються та розвиваються в нових формах.

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Pisták Barbara_Magyar szak_Szakdolgozat_2025-2-4-48

Науковий керівник / Експерт

Автор **Аніко Чурман-Пушкеш**

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

3.23%

3.23%

КП 1

0.64%

0.64%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

9076

Кількість слів

75919

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	3
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	␣	0
Парафрази (SmartMarks)	a	25

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	59 0.65 %	
2	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	27 0.30 %	
3	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	18 0.20 %	
4	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	17 0.19 %	
5	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	17 0.19 %	

6	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	16 0.18 %	
7	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	15 0.17 %	
8	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	14 0.15 %	
9	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	14 0.15 %	
10	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	13 0.14 %	

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
------------------	-----------	--	--

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
------------------	-----------	--	--

з Інтернету (3.23 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	http://www.irodalomismeret.hu/files/2013_1/veszelszki_agnes.pdf	293 (19) 3.23 %	

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
------------------	-------	---------------------------------------	--